Nummer 8 Donderdag 23 Februari 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

ALGEMEENE KENNISGEVING.

Op 15 Februari j.l. is de 19e afdeeling onzer Vereeniging: „Leeuwarden en Omstreken", opgericht geworden.

Studie-Commissie van „Oost en West".

I. *Gratis* voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. *Bij betaling van f 15,— per paar* doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;
b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
c. volledige behartiging van studiebelangen;
d. financieël beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landgenooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeeren, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

Indrukken in dagen van spanning.

Leve de Koningin!

De berichten uit Indië, welke wij in deze week in het moederland ontvangen hebben, maakten melding van loyauteitsbetuigingen in vele plaatsen op Java en de buitengewesten. Wij kunnen het van hieruit moeilijk beoordeelen, maar wij hebben toch den indruk gekregen, dat voor deze aanhankelijkheidsbetuigingen en bewijzen van trouw aan Vorstenhuis en vlag, nu niet direct aanleiding bestond. Afgezien van het feit, dat door deze goed bedoelde betuigingen, de verhoudingen verscherpt moesten worden, zal het toch ook wel in geen enkel brein zijn opgekomen, dat het misdadig optreden van een troep muitende schepelingen, de gevoelens van trouw en aanhankelijkheid in gevaar zou hebben kunnen brengen, zoodat het wenschelijk was er nog eens opnieuw van te getuigen. Overigens, de geestdrift waarmede van deze gevoelens werd blijk gegeven, deed weldadig aan, óók ons en velen met ons in het Indische Haagje en daar buiten.

Toen bekend werd, dat Hare Majesteit de Koningin op Maandag 13 Februari van haar verblijf in Zwitserland in de residentie zou terugkeeren, werden plannen gemaakt voor een grootsche huldebetooging. De burgemeester van Den Haag heeft daarvoor echter geen toestemming willen geven en daaraan heeft hij, naar onze meening, goed gedaan. Iedereen was natuurlijk vrij naar het staatsspoorstation te gaan en Hare Majesteit toe te wuiven, maar van een georganiseerde betooging kon onder de huidige omstandigheden moeilijk sprake zijn.

Het is een grootsche manifestatie, een imponeerende, triomfale intocht geworden. Wij hebben nóóit in Den Haag de bevolking zóó geestdriftig gezien. De spontane ovatie, die de Koningin door duizenden werd gebracht, bracht ontroering te weeg bij ieder, die er getuige van was.

De nationale Hollander bezat sedert eenige dagen een overkropt gemoed en hij zocht naar een uitweg voor zijn geestdrift. Wel, die heeft hij gevonden en hij heeft er gebruik van gemaakt. Een zóó laaiende geestdrift hebben wij onbestaanbaar geacht bij den rustigen, deftigen, over het algemeen ingetogen Hagenaar.

Wij leven in dagen van spanning, van rumoer en conflict. De gebeurtenissen op „De Zeven Provinciën" hebben in het Haagje groote beweging veroorzaakt, de kabinetscrisis deed er nog een schepje op en de onzekerheid van de naaste toekomst, voor wat betreft kabinet en volksvertegenwoordiging, bracht een gevoel van pijnlijke onbehagelijkheid. Maar dáárdoor geraakte het gemoed van den nationalen Hagenaar niet overkropt. Neen, wat hem drong op dien gedenkwaardigen, wij mogen wel haast zeggen, historischen Maandagmorgen van den 13den Februari naar het Staatsspoorstation te gaan ten einde daar Hare Majesteit met een daverend „Leve de Koningin!" toe te juichen, had een andere oorzaak. De toon van zekere persorganen had zijn bloed op kookhitte gebracht. De onbeschaamdheid, waarmede zij het Gezag aanvielen, hadden hem de vuisten doen ballen. Hun verheerlijking van het muitersbedrijf, hun valsche berichtgeving, hun verdraaiing van de feiten, hun gif-verspreiding, hadden hem haast buiten zich-zelf van woede en ergernis gebracht. En nu was er gelegenheid om zijn hart te luchten, om uiting te geven aan de edelste nationale gevoelens van dit beleedigde hart.

Hij heeft de gelegenheid waargenomen. Hij kon het doen, spontaan, hartelijk, zonder eenige reserve. Er was geen uiterlijk vertoon, geen parade-decor, er was geen ensceneering, niets van dit alles. De Koningin kwam aan, zooals zij honderden keeren in Den Haag is aangekomen, on-officieel, zonder begroeting van autoriteiten. De D-trein kwam aan met vóór in de formatie het koninklijke rijtuig. Als gewoonlijk stond de wagen stil precies vóór den over het perron uitgelegden looper naar de koninklijke wachtkamer. Het perron is afgesloten door het bekende hekje en daarachter verdringen zich reeds honderden menschen. Maar op het Stationsplein, in de Rijnstraat ziet het zwart van de menschen. En overal is Oranje. Er zijn Oranje-vlaggen en -strikken en -linten en straks wuiven de dames met Oranje zakdoekjes. De meeste huizen vlaggen en reeds uren vóór de aankomst van den trein hoort men in alle toonaarden 't „Oranje-nationaal" der venters en verkoopsters van Oranje-strikjes. Het is of 't een nationale feestdag is. De zon straalt op dezen eersten zomerschen dag in Februari, er is iets van jubeling in de lucht, in de kleuren van onze vlag, in de gezichten, maar vóóral in de harten der saamgekomen duizenden.

Als de Koningin het salonrijtuig verlaat, weerklinkt een daverend hoera. Zij staat stil en ziet blij-verrast naar de menigte. Men zwaait met handen en hoeden. Den roept er een met stentorstem, zoodat het dreunt onder de overkapping: Leve de Koningin! En uit honderd, uit duizend kelen herhaalt zich de kreet.

Wanneer de Koningin uit het station komt om

in de gereedstaande auto te stappen, stijgt opnieuw, als een hoog-oplaaiende vlam van geestdrift, een jubelend hoera op. Dit is het oogenblik waarop men voelt: onze Koningin is en blijft het prachtige onaantastbare symbool onzer nationale eenheid. Hare Majesteit staat stil en overziet de menigte. Zij weet, dat zij teruggekeerd is in moeilijke dagen, in zéér moeilijke dagen voor het land. Er teekent zich ontroering af op haar gezicht. Dan wuift zij met de hand, hartelijk en lang, zij buigt, zij lacht en gaat dan recht-op, met vaste tred, alsof zij door de geestdrift der menigte geschraagd wordt en gesterkt, naar de gereedstaande auto.

Iemand in de menigte heft het Wilhelmus aan en honderden vallen in. Het is of in de prachtige gedragenheid van ons dierbaar volkslied de ontroering trilt der duizenden. De zon straalt, de vlaggen wapperen vroolijk in den wind, het is een onvergetelijk schouwspel. In de voorste rijen staan de Indische menschen van het Indische Haagje. Zij roepen, lijkt het wel, luider hoera dan anderen, zij zingen, schijnt het wel, met meer geestdrift en hun kreet van „Leve de Koningin", trilt van nauw bedwongen emotie. Néén, zóó hebben wij de aankomst van Hare Majesteit in Den Haag nog nimmer meegemaakt. Wij zitten midden in de Willem de Zwijger-herdenking en de geschiedenis van Oranje is nooit zoo levend onder ons volk geweest als thans. Juist dezer dagen had in de residentie de gala-première plaats van een nieuw tooneelstuk van Eduard Veterman „De Vader des Vaderlands" en daarin zegt de Prins van Oranje, wanneer de moeilijkheden hem zwaar gaan wegen en de geest van den tijd onevenwichtig balanceert op hoop en vrees: „Hier kruien twee tijden tegen elkander op." Maar er is een geest van den tijd en er is de geest van Oranje. En dien geest, in al zijn kracht en vertrouwen en geloof en standvastigheid, voelen wij om en in ons in deze dagen van rumoer en politieken strijd. Die geest leefde sterk, en sterkend tegelijk, op dezen gedenkwaardigen morgen van Hare Majesteit's terugkeer in Den Haag.

Er was geen sfeer van demonstratie, er waren geen vereenigingen met vaandels en muziek, er waren enkel maar menschen, honderden en vele honderden menschen, die gekomen waren om van hun gevoelens te getuigen. Juist het spontane van deze huldiging was zoo ontroerend. Daarom klonk het Wilhelmus indrukwekkender dan gewoonlijk, daarom trilde er iets in ieder woord van hartelijkheid, dat uit de menigte opsteeg. Dit alles is Hare Majesteit niet ontgaan.....

Want op eenmaal, als politie te voet en te paard er eindelijk in geslaagd is ruim baan te maken voor de koninklijke auto, wordt het cordon door de opdringende menigte verbroken. De politiemannen aarzelen..... de Koningin heeft reeds haar orders gegeven. Zij voelt zich veilig te midden van haar volk. Zij is dankbaar voor deze spontane, hartelijke hulde, die recht uit het hart komt. Weer galmen en daveren de kreten van „Leve de Koningin!" Er worden volksliederen gezongen: „'t Is plicht, dat iedere jongen" en „Holland leeft weer, Holland streeft weer." De agenten kunnen niet meer tegen de geestdrift der menigte op. Enthousiaste jonge menschen omringen de auto, die nu langzaam voortrijdt en houden zich aan de kap vast. Zij zingen het Wilhelmus en zingende gaat het voort, voetje voor voetje, langs de Koekamp tot aan de Boschbrug. Men blijft zingen en roepen en duwen en dringen rondom de koninklijke auto. De koningin wordt niet moe van het wuiven en buigen. Maar bij de Boschbrug valt de menigte in de armen der politie. De koninklijke auto zwenkt de brug op en kan dan eindelijk in een matig vaartje verder rijden. Het eerste bezoek na haar terugkeer brengt de Koningin aan haar Moeder. En ook dáár, voor het paleis op het Voorhout, staan honderden menschen, die het Wilhelmus inzetten, zoodra de koninklijke auto stilstaat. Een half uur later komt Hare Majesteit aan bij het paleis in het Noordeinde. Opnieuw gejuich en gezang, opnieuw stijgt plechtig en aangrijpend het Wilhelmus uit honderden kelen op. Dan klinken er weer vaderlandsche liederen over het plein en nog eenmaal, wanneer Hare Majesteit voor een der vensters verschijnt, klinkt het jubelend en juichend: „Leve de Koningin!"

De Koningin was in de residentie teruggekeerd...

In de Haagsche straten heeft men op dien gedenkwaardigen Februari-morgen met de alles-bezielende geestdrift uit het hart der menigte geschiedenis geschreven.

Een Geschiedenis van Gezag....

De loonen der Marine-schepelingen.

Omtrent de loonen van de Marine-schepelingen ontleenen wij het volgende aan „de Standaard":

„Men beweert van revolutionaire zijde, dat de muiterij op een onzer schepen het gevolg was van een diepgaande ontstemming over de maatregelen tot korting der salarissen. Er werd zelfs van een soort wanhoopsstemming, uit armoede spruitend, gesproken. Terwijl van communistische zijde de voorstelling werd gegeven alsof het scheepsvolk den honger nabij was.

Wij willen hier nu mededeelen hoe de stand van zaken op de Indische vloot is. De minister van Defensie deelde mede, dat hij een nieuwe korting van zeven procent voor de officieren en van vier procent voor het verdere Europeesche marinepersoneel niet in strijd achtte met de rechtvaardigheid. En toen gaf hij enkele getallen, waaruit, naar hij meende, blijken zou, dat de salarissen niet daalden tot een niet dragelijk peil.

Hij deelde mede:

Een matroos der 2de klasse, de eenvoudigste schepeling, had op 1 Januari 1932, dus vóór de laatste korting, in Indië een soldij van *f* 2.60 per dag, benevens huisvesting en voeding. Na de korting, hem nu opgelegd, zal hij hebben huisvesting en voeding en *f* 2.50 per dag. Een matroos 1ste klasse, na 14 jaren dienst, had maximaal *f* 5.65 per dag en krijgt nu *f* 5.40, benevens huisvesting en voeding. Een jong korporaal met twee dienstjaren kreeg vroeger *f* 5.35 en ontvangt thans per dag *f* 5.10, boven huisvesting en voeding. Na 12 dienstjaren kreeg een korporaal per dag *f* 8.55. Nu ontvangt hij nog *f* 8.20. Een sergeant met 6 dienstjaren als onderofficier ontving vóór de korting *f* 7.80 en krijgt na de korting *f* 7.45 per dag, na 12 dienstjaren vroeger *f* 10.10 per dag en nu *f* 9.65. Een sergeant-majoor met 16 dienstjaren als onderofficier krijgt na de korting nog *f* 11.65 per dag, een adjudant-onderofficier met 18 dienstjaren als onderofficier *f* 12.95.

De minister deelde voorts mede, dat op de salarissen van de Inheemsche schepelingen wat meer gekort wordt dan op die van de Europeesche, wat in de rede ligt, omdat zij een Indische loopbaan hebben. Wat nu die Inheemsche schepelingen betreft, zeide de minister:

De matroos der 2de klasse krijgt nu nog, dus na de nieuwe korting, boven zijn inwoning en voeding per dag *f* 1.05, de matroos der 1ste klasse *f* 1.40, de korporaal *f* 1.65 en 11 jaren na het verlaten van de kweekschool *f* 2.55, de sergeant *f* 2.50 en 17 jaar na het verlaten van de kweekschool *f* 4.45. Wij kunnen dus gerust zeggen, dat ook na de korting de geldelijke belooning van de Inheemsche schepelingen heusch niet zoo slecht is."

Wij teekenen hierbij aan, dat dus wel duidelijk blijkt, dat deze loonen, ondanks de toegepaste kortingen, nog zeer behoorlijk zijn. Vele Nederlandsche burgers zullen in dezen crisistijd er dan ook naar watertanden.

Red. Kol. Weekblad.

Herinneringen uit het Indië van een Oudgast.

XIII.

(Slot.)

Tegenstellingen. — Geïmporteerde onverdraagzaamheid. — Machtsmisbruik. — Wat men in de cultures onder bekwaamheid en tact verstond. — Stille kracht ook een macht. — De „Machtige". — Intriganten en figuranten. — De machtigen in de soos. — Relletjes. — Een brutaal „bijlooper-tje". — Wat het vuur verteerde. — Marsch funèbre. — Werken voor de aandeelhouders. — Geluk er mee. — De heeren worden voorgesteld. — Hormatmaniak en apostel der wetenschap. — Een voorspelling. — Een donderslag bij helderen hemel en zijn uitwerking. — De overwinnaar in den strijd. — Een zuiveringsproces.

De tegenstellingen met al haar heillooze gevolgen, die in ons landje haar oorzaak vinden in verschil van religieuse- en politieke gevoelens, kende het Indië van 40 jaar geleden niet.

Dat alleen al was voor hen, die nu tot de oude oudgasten mogen gerekend worden, voldoende reden om Indië een ideaal land te noemen.

Verschil van godsdienst! Men sprak niet over Religie! Het interesseerde de menschen te weinig, of in het geheel niet, welke geloofsbelijdenis iemand er op nahield. Men betrachtte inzake godsdienst eenvoudig de grootst denkbare verdraagzaamheid.

Politiek? Zij bestond niet. Er waren ook geen politieke partijen. Dat artikel is langzamerhand door Holland geïmporteerd, men heeft er de Inlanders mee geïnfecteerd.

Dat is de slechtste dienst, dien Nederland aan Indië heeft kunnen bewijzen. Ik zou het zelfs misdadig willen noemen.

De groote verandering is met kracht ingezet omstreeks het jaar 1910. Het ging fortissimo na den oorlog, en op het oogenblik lijdt Indië al even erg door de tegenstellingen op religieus gebied, als ons rampzalig verdeeld Nederland; het is meer verpolitiekt, dan welk land ook, doordat de Inlanders, die zeker nog niet rijp waren voor politiek, op het voorbeeld van Europeesche drijvers en schreeuwers een soort van raddraaiers er op nahouden, die door gebrek aan inzicht en ontwikkeling een groot gevaar voor Indië opleveren.

In waarheid, het Indië zonder religieuse tegenstellingen, zonder verderfelijke en tevens kostbare politiek was oneindig beter.

Tegenstellingen bestonden er echter tóch wel, zooals overal het geval is, waar menschen een gemeenschap vormen, en van zelf gaven deze ook aanleiding tot strubbelingen. Een enkele maal waren in den ouden tijd de bewoners van een binnenplaats zelfs in twee vijandige kampen verdeeld, die elkaar even fel bestookten, als nu de diverse politieke partijen, doch toen *kón* er ten minste eendracht heerschen, nu is dat onmogelijk. Een van de voornaamste aanleidingen tot strubbelingen is altijd geweest machtsmisbruik, en het schijnt wel, of dit een gevolg is van de Oostersche omgeving. Door alle eeuwen heen hebben de vorsten en hoofden op misdadige wijze misbruik van hun macht gemaakt. Toen de Europeanen er eenmaal vasten voet hadden, maakten zij er zich ook aan schuldig. Heeft Multatuli er in zijn tijd niet met kracht op gewezen. Machtsmisbruik stichtte 40 en meer jaren geleden veel kwaad, machtsmisbruik bestaat er nu nog, zij het dan ook in mindere mate en in anderen vorm.

Ik schetste in mijn vorige artikel het leven op een binnenplaats, waar de toestanden ideaal mochten genoemd worden. Dat was een unicum. Maar de tegenstelling, die ik nu wil beschrijven, was óók een unicum. Wat daar tusschen ligt in zijn verschillende nuancen mag beschouwd worden als *het* leven op een Indische binnenplaats.

Ik was dan geplaatst in een kustplaats met een rijk, maar nog niet behoorlijk in cultuur gebracht, achterland, ergens in den Oosthoek van Java.

Er bestonden al een paar suikerfabrieken in de vlakte, enkele koffielanden tegen de berghellingen. Thee en rubber stonden op het programma, doch wachtten nog op de ontginning van verschillende complexen oerwoud.

Steeds kwamen er nieuwe avonturiers op het gebied van ontginningswerk. Zij hoopten er hun slag te slaan door het in erfpacht vragen van mooie stukjes boschgrond.

Velen werkten er met geluk en werden in korten tijd rijk, anderen ging het minder fortuinlijk en waren blij, als zij met een opzichtersbaantje konden eindigen. De meesten waren beunhazen op het gebied van cultures, maar dat was geen bezwaar, als zij maar tact(?) hadden met werkvolk om te gaan. Ik zet een vraagteeken achter dat woordje „tact", omdat er veelal de beteekenis aan gehecht werd: de koelies gedwee en vlijtig maken door hen te „overdonderen". Het waren dan ook over het algemeen ruwe klanten.

Vele administrateurs, zelf als beunhazen begonnen, met geen andere kennis van land- en tuinbouw, dat hetgeen zij door afzien geleerd hadden — een goede grondslag, theoretische kennis, ontbraken geheel — wilden zelfs geen employé in dienst nemen, die een land- of tuinbouwschool doorloopen had. Eenige jaren later, toen Deventer zijn eerste leerlingen afleverde, werden deze jongelui door verscheidene administrateurs als onbruikbaar gesignaleerd.

Hoe is ook in dit opzicht alles ten goede veranderd!

De suikerjonkers en de employé's van de bergcultures kwamen niet alleen voor zaken in het stadje, maar ook om pret te maken. Ik zal straks gelegenheid hebben te beschrijven, hoe het er bij dat pret maken toeging. De ingezetenen zelf vormden een mengelmoes van zeer heterogene bestanddeelen. Heel gelukkig was de combinatie niet. Daar waren oud-ingezetenen, min of meer gedegenereerd, wier ouders of grootouders in gouvernementsdienst, met de kennis van een matroos of koloniaal, een schitterende promotie hadden gemaakt. Die nakome-

lingen voelden zich nog. Zij haatten al wat hun in den weg stond, en dat waren zij, die nu de macht hadden. Zij intrigeerden er lustig op los en lieten stille krachten, gesteund door gevaarlijke toovermiddelen(?) haar verderfelijk werk doen.

Daar waren ambtenaren en ambtenaartjes, goede en minder goede, of slechte, die zich elk op hun gebied autoriteit voelden en als zoodanig handelden tegenover hen, die uit eigen belang of uit den aard hunner betrekking onderdanig moesten zijn.. De zeer onderdanigen waren vooral zakenmenschen. Zij beconcurreerden elkaar, meestal in het geheim, met allerlei middelen en op een wijze, die het geloof aan stille kracht voedsel gaf. Daar waren ook gewone stervelingen, die door den aard hunner betrekking geen macht konden uitoefenen, stil hun gang gingen en zich zooveel mogelijk onzijdig hierden, maar daarom niet altijd in staat bleken te zijn, buiten kwesties te blijven.

En nu het wonderbaarlijke: In die kleine maatschappij van autoriteiten en autoriteitjes, machthebbers en onderdanige dienaren, stille werkers en meeloopers, hondsche employé's, die de koelies met vloek en zweep regeerden en opschepperige avonturiers, speelde een dame, een eerste-rangs-zakenvrouw, de hoofdrol met een talent — waaraan zij dat eigenlijk dankte, wist niemand — dat haar tot de „Machtige" maakte. Voor haar waren allen bang!

In zoo'n milieu was ik dan terecht gekomen, niet als medespeler, maar als een gewoon toeschouwer, die met groote belangstelling het spel van de intriganten en figuranten volgde, voor zoover er iets van te zien of te hooren was. Want meestal bleven de hoofdfiguren achter de schermen. Wij kregen alleen het resultaat van hun intriges te verwerken. Het was meestal macht tegen recht, of een felle strijd óm de macht.

Het spreekt wel van zelf, dat onder zulke omstandigheden de gezelligheid veel te wenschen overliet. Van eenige samenhoorigheid was geen sprake.

Om hierin een gunstige verandering te brengen, stelde de assistent-resident op zekeren dag voor, dat dames en heeren, die daarvoor in de termen vielen, 's Zaterdagsavonds in de soos zouden komen om een kaartje te leggen. En zoo gebeurde het ook; d.w.z. een paar avonden waren allen present, tot groote ergernis van de jongelui en een paar stamgasten, die den Zaterdagavond volgens de traditie voor de heeren alleen opeischten.

Daar zich onder de protesteerenden ook de controleur — een ambtenaar met veel macht vanwege de erfpachten, enz. — bevond, en nog een suikerman met een klinkenden naam, werd de geestdrift onder de kaartspelers al spoedig veel minder. Autoriteiten en machtsbehebbers, als gewoonlijk bevreesd in perkares betrokken te worden, bleven de een na den ander stikum weg. De assisten-resident ging zelfs zoo ver de „hoogsten" op een Zaterdagavond voor een partijtje bij zich thuis te vragen, alles in het geheim.

Op dienzelfden Zaterdagavond verschenen er in de soos slechts een paar families, die zich nestelden in de voorgalerij, en, onwetend als zij waren van den taktischen terugtocht der angstige zielen, verbaasden zij zich dat geen andere spelers kwamen opdagen. Maar die andere spelers wisten, dat de oppositie dien avond in volle actie zou komen en zij bleven dus thuis, hoogst nieuwsgierig, hoe het relletje in de soos zou afloopen, en wat de gevolgen zouden zijn.

De heertjes van de oppositie waren moedig, omdat zij onder aanvoering van den controleur ten strijde zouden trekken en van den kant der autoriteiten en machthebbers niets te vreezen hadden.

De aanval begon met een luidruchtig „prosit" gevolgd door verscheurend op de gehoororganen werkend gezang van straatliedjes. Dan kwamen schuine moppen ter tafel, die met dronkenmans gelach beantwoord werden. In de voorgalerij werd schijnbaar rustig doorgespeeld; in waarheid ergerde men zich over het onbeschoft optreden van een stelletje onverlaten, die eenigszins verborgen, den moed er in hielden door whisky-soda's. Het werd ten slotte zóó erg, dat de kaartspelers besloten den aftocht te blazen.

De vijand bleef meester van het terrein. Met een luid hoera werd het laatste bolwerk: de voorgalerij, bestormd.

Onder de verjaagden was een ietwat militant jong ambtenaar, die door zijn ondergeschikte positie nog niet meetelde. Hij woonde met mij in het hotel, dat vlak bij de soos lag, zoodat ik een goede gelegenheid had het drama in zijn verder verloop te volgen. Die jonge ambtenaar had, wat men noemt, een beetje journalistenbloed in de aderen en schreef er een enkele maal voor de „Locomotief" een artikel van algemeene strekking. Behalve mijn persoon wist niemand, dat de opstellen, die wèl de aandacht trokken, van hem waren. Hij had zich zoo'n beetje gespecialiseerd in cultuuraangelegenheden. Door zijn studies op land- en tuinbouwgebied en zijn nauwkeurig waarnemen, wist hij van de cultures, zelfs van plantenziekten en haar bestrijding, veel meer dan de doorsnee planters, doch niemand vermoedde het. Hij werd eenvoudig als een ongevaarlijk „bijloopertje" beschouwd.

De consternatie was echter groot, toen dit bijloopertje den volgenden dag een klacht in het daarvoor bestemde boek schreef over het meer dan ongepast optreden van de heertjes in de soos.

In een geordende samenleving zou het bestuur der soos de schuldigen ter verantwoording hebben geroepen. Dat gebeurde echter niet, want een paar bestuursleden behoorden zelf onder de beschuldigden. En dan, wat verbeeldde zoo'n bijloopertje zich wel, hij, die noch macht, noch invloed had. Alles bleef dien Zondag rustig, de stilte voor den storm. Want in het geheim werden vreeselijke plannen gesmeed om den brutalen aanklager te straffen. De wandaden van de schunnige heertjes waren meteen vergeten, bestonden niet meer, het militante bijloopertje had alleen schuld. De gewone gang van zaken in zulke gevallen: Macht boven recht.

Wij, in het hotel, waren er op voorbereid, dat er iets heel ernstigs moest volgen. Doch de aanklager had zijn plan de campagne al klaar voor het geval de vijand hem te na mocht komen. Hij kende diens zwakke plek. Hij was in het bezit van de noodige projectielen in den vorm van een lange reeks aanteekeningen over fouten en misstanden in de cultures, corruptie hier en machtsmisbruik daar, alles waarheid. Het waren niet alleen eigen waarnemingen en beschouwingen, berustende op werkelijke kennis, maar hij beschikte ook over heel wat gegevens hem door een vriend-planter verstrekt.

Zichzelf bewust van zijn kracht, wachtte hij dus rustig af, wat er ging gebeuren. Het werd in alle opzichten een verrassing, teekenend alweer voor de toestanden en de mentaliteit van de menschen.

Maandagmorgen kwamen al de herriemakers, de nu diep-beleedigde partij, plus een paar aspirant-herrieschoppers, bij elkaar in de soos. Er werd weer geklonken en gedronken, eerst whisky-soda om den dorst te lesschen, daarna paitjes, als moedgevende stemming-verwekkers, en toen tegen één uur het groote moment was gekomen, knalden de champagneflesschen.

De secretaris van de soos liet volgens afspraak het klachtenboek aanrukken. Het kreeg een plaatsje in den kring van drinkebroers op den cementenvloer, de soosjongen goot er een flinke straal petroleum over en weldra laaiden de vlammen hoog op. De controleur had met eigen hand den brand er ingestoken, zoodat de helden zich wel in goed gezelschap bevonden. Het gevoel van veiligheid werkte stimuleerend. Terwijl het klachtenboek door het vuur verteerde, bulderden de aristocratische heertjes: „Zoo gaat-ie naar den bliksem toe..... Prosit.... Prosit!" klonk er telkens tusschen.

Wij zaten — het was al na de rijsttafel — in de voorgalerij van het hotel gezellig te praten met een der hooge „Oomen" van Soerabaia, die 's morgens onverwachts was aangekomen. Hij was op een inspectiereis. Met belangstelling luisterde hij naar beschouwingen, die ons „bijloopertje" ten beste gaf over cultuuraangelegenheden en wat daarmee annex is, en de „hooge" kon niet nalaten te informeeren, hoe „bijloopertje" aan al die kennis kwam. Een korte inlichting op die vraag was net gegeven, toen uit de soos de marsch-funèbre in rauwe kreten tot ons doordrong.

„Wat is daar aan het handje?", vroeg de „hooge".

„Suikerjonkers, koffieboeren, plus hun aanhang, die werken voor de aandeelhouders," antwoordde bijloopertje sarcastisch.

„Noemt u dat werken voor de aandeelhouders?"

„*Zij* noemen het zelf zoo."

„Wat een bende en wat een brutaliteit! Als zij ook maar het geringste gevoel voor muziek hadden, zouden zij zich schamen den treurmarsch van den grooten meester zoo te beleedigen.

Op dat oogenblik kwam de garçon uit de soos aandragen met een presenteerblad. Hij stevende, na een diplomatieken groet, vergezeld van een nauwelijks merkbaar lachje, op het bijloopertje af en zei: „Voor mijnheer, met de groeten van de heeren uit de soos."

Met zichtbare ontroering lichtte de klachtenschrijver den doek op, die over het blaadje lag. Wij keken allen in de hoogste mate nieuwsgierig toe. Er lag een hoopje zwarte asch kwam te voorschijn. Er lag een briefje bij waarop geschreven stond: „Het overschot van je klacht. Geluk er mee".

Ons bijloopertje vertrok geen spier, maar zijn gezicht had een aschgrauwe kleur gekregen.

„Wat moet dat alles beteekenen?" vroeg de „hooge".

Het scheen een opluchting voor ons bijloopertje, toen hij het heele geval kon vertellen, terwijl zijn aandachtige toehoorder telkens uiting gat aan zijn gevoel van minachting voor de onverlaten.

„Het toppunt van onbeschoftheid, het zijn ware proleten", riep hij tenslotte uit. „Vreemde toestanden heerschen hier. Het loopt waarlijk de spuigaten uit. Maar ik zal er te Soerabaja bij de groote bazen een boekje over opendoen. Kon ik nu maar een paar van deze heertjes te zien krijgen, ik ken er hier verscheidene. Als ik eens naar de soos ging?...

„Spaar u die moeite", zei het bijloopertje, „ze komen er al uit. Ik zal er enkele aan u voorstellen. De administrateur van de suikerfabriek „Soèka Minoem", stapt in zijn wagen. Ziet u hem?"

„Ik kèn hem! Doet die ook al aan zulke kwajongensstreken mee? En wat zie ik, hij heeft een hoogen Engelschen wagen bespannen à la flèche. Neen, dat loopt toch de spuigaten uit. Vijf jaar geleden was hij zeker nog niet de stuurman. Die werkt óók voor de aandeelhouders....."

„Dat is de controleur!.... Daar komt de eerste employé van „Roegie-Sampee". In dat elegante karretje stapt Dr. Chemic. L. „hormatmaniak en apostel der wetenschap", stelde bijloopertje voor.

„Die de suikercultuur van een zekeren ondergang heeft gered"....

„Die Dr. L. de suikercultuur gered?"

„Neen, de wetenschap. Maar waarom noemt u hem den hormatmaniak?"

„Hij eischt van de Inlanders, dat zij aan den weg hurken zoodra hij aankomt. Doen zij het niet, dan ranselt hij er met de zweep op."

„'t Is fraai! Die werkt dus ook voor de aandeelhouders! Het is hoog tijd, dat hier eens geducht schoonmaak wordt gehouden, want anders loopt het mis met al die jonge ondernemingen. Ik zal de hooge Oomes te Soerabaia behoorlijk inlichten, dat beloof ik u".

„Dat komt dan goed uit", merkte de klachtenschrijver droogjes op.

„Hoe bedoelt u dat?"

„Wel ik heb mij, na deze laatste heldendaad

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.

Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.

Arnhem: ....

Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.

Bergen op Zoom: C. Sitsen, Antwerpsche Straat 28.

Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.

Curaçao: H. J. C. Bodenburg Hellmund, Willemstad.

Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.

't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.

Groningen: Mr. J. Feitsma, Heerestraat 79.

Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.

Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.

Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.

Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.

Suriname: M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35, Paramaribo.

Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.

Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37, Enschedé.

Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.

van de heeren, voorgenomen, om geregeld brieven uit den Oosthoek te schrijven over cultuuraangelegenheden, misstanden, fouten, corruptie, enz. enz."

„Een pracht-idee! Dan geef *ik* dus de inleiding."

„En mijn artikelen zullen terdege inslaan, juist dóór uw inleiding."

Er werd nog geruimen tijd over de kwestie nagepraat. Wij hadden intusschen plechtig beloofd, dat niemand den briefschrijver zou verraden.

„Van zelf denken de wijze heeren toch niet aan mij", voegde ons bijloopertje er schamper aan toe. „Wat ik zal schrijven, zal in hun oog een prestatie zijn, waartoe zij mij niet in staat achten. Menschen, die aan hoogmoedswaanzin lijden en zich verbeelden, dat zij heel wat presteeren, onderschatten de kennis van gewone stervelingen, ja, zien er minachtend op neer. Ik zal hun wel mores leeren! Eer we twee maanden verder zijn, zullen verscheidene zich bij hun supérieuren te verantwoorden hebben, let eens op mijn voorspelling.

En — ge moogt dit nu minder nobel van mij vinden — mijn wraak zal zoet zijn."

Dat was nu wel wat boud gesproken, dachten wij, doch het bleek weldra, dat allen zich vergist hadden in de krachten van ons bijloopertje, dat zich nu eerst recht ontpopte, als een deskundige, die werkelijk journalistenbloed, in de aderen had.

Een week na de verbranding van het klachtenboek, waarover heel wat gepraat was, verscheen de eerste brief uit den Oosthoek in „de Locomotief". Hij werkte als een donderslag uit helderen hemel, hoewel het nog slechts een makke inleiding was. Het feit, dàt er brieven uit het cultuurcentrum zouden verschijnen, een heele reeks, bracht groote ongerustheid niet alleen bij de cultuurmenschen, maar eveneens in alle takken van dienst. Men was in dien tijd doodsbenauwd voor courantengeschrijf. Men zag minachtend neer op correspondenten, die zich bepaalden tot het aanbrengen van nieuwtjes. De journalist, die artikelen schreef over economische en sociale toestanden en daarbij toonde met zaakkennis zijn gegevens te verwerken, werd gevreesd, maar tevens ontzien.

De geheele plaats sprak over het artikel. Het hoofd van bestuur trok bij de lezing een ernstig gezicht, de controleur voelde zich niet op zijn gemak, de waterstaat was bang voor onthullingen, maar vooral den planters was de schrik om het hart geslagen.

Wie zou de schrijver van den brief zijn? Men peinsde, men noemde namen, maar werd het niet eens. Aan het bijloopertje dacht niemand.

Het werd voor velen een marteling, voor anderen een puzzle, toen er meer brieven volgden, alle met zaakkennis geschreven. Ja, de auteur gaf de planters in menig opzicht een lesje, als hij op fouten wees, die zij onbewust maakten door gebrek aan voldoende kennis omtrent de cultures en al wat er aan annex is. Nooit was hij in zijn artikelen persoonlijk. Hij gaf beschouwingen over economische- en sociale toestanden, hij wees op fouten en tekortkomingen, kortom, hij leverde een opbouwende kritiek en slechts een enkele maal hanteerde hij onbarmhartig de zweep en deelde links en rechts pijnlijke striemen uit.

Telkens, als er weer een brief in de courant was verschenen, ontvingen de administrateurs onaangename, zelfs dreigende, epistels van de directies; de heele cultuurwereld voelde zich onrustig en de zwakkelingen vreesden den toorn der Goden.

Toen op een keer zinspeelde de schrijver met enkele woorden op den marsch funèbre, die men zoo grof verminkt had bij het verbranden van het klachtenboek, en de volgende dagen begon men het bijloopertje niet alleen voor vol aan te zien, maar ieder zocht als 't ware zijn gunst. Het pleit was gewonnen! Toch was hij nog niet tevreden en dat toonde hij op waardige wijze, toen het hoofd van bestuur hem op een dag beminnelijk tegemoet trad en namens het bestuur uitnoodigde, om weer lid van de soos te worden. Toen antwoordde hij met een gevoel van trots over zijn overwinning: „Niet eerder voordat er weer een klachtboek aanwezig is, met *mijn* klacht er in."

En de angstige zielen willigden deze voorwaarde gaarne in, hopende, dat daarmee aan de eer was voldaan en de scherpe kritiek uit de pers zou blijven, hetgeen geschiedde.

Intusschen hadden de artikelen hun uitwerking niet gemist. De administrateur van „Soeka Minoem", die zoo parvenuachtig à la flèche in een Engelschen wagen reed, doch van zijn onderneming een Janboel had gemaakt, was de eerste, die bij het zuiveringsproces met groot verlof werd gezonden. Een jaar later associëerde hij zich te Amsterdam met een dameshoedenverkoopster. Hij mocht toen als boekhouder fungeeren. Ups en downs!

Een paar andere groote Hanzen verdwenen eveneens van het tooneel. Een van hen trof ik jaren later nog eens aan, als.... zwerver. De controleur, die zich te verantwoorden kreeg over zijn irrigatiebeleid en zijn optreden bij de uitgifte van woeste gronden, werd overgeplaatst en kreeg een gestrengen chef, die den overigens begaafden jongeman tot een uitstekend ambtenaar opleidde.

De assistent-resident ging kort daarna met pensioen. De kans om resident te worden was verkeken. De nieuwe machthebbers en ook zij, die hun betrekking behielden, zorgden wel, dat de al te jolige employé's onder appèl kwamen en niet langer de soos uitkozen om er voor de aandeelhouders te werken. Kortom, de toestanden verbeterden aanmerkelijk, en dat alles was te danken aan de goed gedocumenteerde artikelen van het bijloopertje, dat voortaan niet langer als zoodanig beschouwd werd, maar daarentegen in hoog aanzien kwam, toen bekend werd, dat hem de administratie van een koffieland was aangeboden, waarvoor hij vriendelijk bedankt had. Hij vond zijn ambt bij het Gouvernement veiliger en was daarenboven consequent genoeg om zich zelf, zonder vóóropleiding, ongeschikt te verklaren voor zoo'n verantwoordelijke betrekking.

Het verhaal, dat ik in de voorafgaande regels, als slot van mijn herinneringen, gegeven heb, moge als een verklaring gelden voor de frappante „Ups en downs", die in vroegere jaren in Indië aan de orde van den dag waren.

Het kan tevens duidelijk maken, waarom zoo menige onderneming, die bij de oprichting veel beloofde, tot ondergang gedoemd was, doordat onbekwame strebers den grand-seigneur uithingen en het grondkapitaal vermorsten op de meest ergerlijke wijze. Maar ook heb ik den oningewijden lezer het bewijs willen leveren, dat in dien goeden ouden tijd het leven in Indië niet altijd even rooskleurig was. Menig bescheiden werker werd de dupe van intriges, stille kracht en vooral machtsmisbruik.

Waarom ik dit opstel als het slot van mijn artikelenreeks beschouw? Zeker niet, omdat ik uitgeput ben, maar men kon ook van het goede te veel krijgen.

En dan, ik ben genaderd tot het begin der negentiende eeuw, de jaren, waarin de nieuwe tijd werd ingeluid.

Men doel was slechts heel oude herinneringen te geven: de tegenstelling: *„Oud en Nieuw"*.

Hs.

Van Week tot Week.

Van Vrijdag 10 tot Donderdag 16 Februari.

De terugkomst van H. M. de Koningin uit Zwitserland op 13 dezer gaf aanleiding tot een grootsche aanhankelijkheidsbetooging bij Haar aankomst.

De schilderijen van H. M. de Koningin zijn behouden in Batavia aangekomen. De geheele recette van hun tentoonstelling komt ten bate van de crisisslachtoffers in Ned.-Indië.

Behalve op Java zal ook in de voornaamste centra der Buitengewesten worden geëxposeerd.

H.M. de Koningin schreef persoonlijk een uitvoerige toelichting en inleiding voor den catalogus.

De Volksraad heeft: z. h. s. het initiatiefvoorstel inzake de wilde scholen aangenomen. De voorzitter dr. Meyer Ranneft en de heer Holst Pellikaan wenschten geacht te worden te hebben tegengestemd;

*Z. h. s. aangenomen een motie om de Indische schat*kist te doen participieeren in de opbrengst van de dividend- en tantième-belasting van in Nederland gevestigde Indische bedrijven;

De suppl. begrooting voor de Afd. Oorlog aangenomen met 36 tegen 19 stemmen;

De wetsontwerpen inzake de nieuwe Vijf-A-contracten met de Bataafsche Petroleum-Mij. aangenomen met 44 tegen 14 stemmen.

De behandeling beëindigd van het ontwerp inzake het zeerecht;

Besloten te adviseeren het wetsontwerp tot toepassing op Nederlandsch-Indië van het verdrag van Londen voor beveiliging van menschenlevens op zee aan te nemen;

De amendementen tot vermindering van den post voor de N.I.V.A.S., z.h.s. aangenomen, evenals de motie waarin combinatie van de functies van hoofd

SMAAK'LIJK ETEN!!

Smaak'lijk eten, dames, heeren,
Wenscht U STRIK toe, de poelier.
Smaak'lijk eten bant de zorgen,
Crisis- en malais'-gemier.
Smaak'lijk eten is een stopwoord,
Dat verveeld, gebruik'lijk is.
Maar men doet het toch alleen met
STRIK's gevogelt' aan den disch.

Wildbraad: een vertrouwenskwestie!
't Beste is maar net te goed.
Minderwaardige poeliertjes
Zijn er ook; weet wat U doet.
Versch geslacht op Uw bestelling:
Mager of goed vet gemest.
En des zomers blijven STRIK zijn
Kippen in de koelcel best.

Dames uit Oost- of West-Inje,
Als U kip, rijst, kerrie eet
Is het zaak, dat gij voor 't eerste
De poelier STRIK niet vergeet.
STRIK, wiens naam een goeden klank heeft;
Slachter van **Uw** vogel-wild.
Eetlust wordt het best met wildbraad
Van STRIK uit den Haag gestild.

Moraal:
Allen dames wil ik raden:
(Neem deez' wenk maar van mij aan.)
Mannen zijn te overwinnen
Als hun 't eten aan kan staan.
't Spreekwoord zegt: „Des mannen liefde
Gaat het eerste door zijn maag".
Na 'n diner met „STRIK-pretenties",
Doet hij alles even graag.

F ij n p r o e v e r.

der afd. landb. v. h. dep. v. landb. en reg.-com. voor de suikerindustrie ongewenscht wordt geacht.

Vastgesteld is een ordonnantie tot tijdelijke buitenwerkingstelling van de ordonnantie van toezicht op het particulier onderwijs en tot vaststelling van de vóór in-werking-treding van deze ordonnantie geldende regeling nopens het toezicht op het bijzonder onderwijs.

Vastgesteld is een ordonnantie, houdende bijzondere voorzieningen nopens het verleenen van surseance van betaling aan ondernemers van spoor- en tramwegen.

De regeling der kindertoeslagen is in dien zin gewijzigd, dat de regeering bereid is deze toelagen te verhoogen. Zij verklaarde zich ook bereid gezinnen met 2 schoolgaande kinderen op den vermelden voet tegemoet te komen terwijl de grensleeftijd verhoogd wordt van 18 tot 19 jaar. Een en ander zal ingaan per 1 Maart 1933. De kosten worden begroot op ƒ 900.000.

*Het aangekondigd initiatiefvoorstel om de verband-*suikerordonnantie vast te stellen bij alg. maatregel van bestuur is thans bij den Volksraad ingediend, onderteekend door de voornaamste fractieleiders.

De G.-G. heeft eigenhandig geschreven brieven gericht aan de heeren dr. Apituley en Mandagie waarin dank wordt betuigd voor de door hen bij de jongste aanhankelijkheidsdemonstratie gesproken woorden, waarbij zij de onverminderde trouw en aanhankelijkheid jegens de Regeering van de Moluksche en de Minahassische bevolking bevestigden.

Verleend eervol ontslag uit 's lands dienst met ingang van 24 Juni aan den gouverneur van Sumatra's Oostkust H. E. K. Ezerman, onder dankbetuiging voor de den lande bewezen diensten.

Verl. eerv. ontslag uit 's Lands dienst ing. 30 Juni aan den regent van Banjoewangi R. A. A. Mohamad Noto Adisoerjo, onder dankbetuiging v. d. i. b. d.

Weldra zal de meerderjarig geworden zoon van den in 1915 overleden sultan van Asahan, Teungkoe Soeiboeng, tot sultan worden verheven. Hierdoor zal een einde komen aan het regentschap van Teungkoe Alang Jahja. Bij de verheffing zullen te Tandjong Balei groote feesten plaats vinden.

Officieel werd bericht ontvangen, dat de suikerfabriek Assem Bagoes stopt, waarmede alle fabrieken van het administratiekantoor Kooy en Co. zijn stopgezet.

Het Centr. Kant. v. d. Statistiek meldt, dat op 31 December 1932 22 % van den tapbaren aanplant van 31 December 1931 buiten tap was.

*Het Werkcomité tot voorbereiding van een suiker-*crisisfonds heeft te Soerabaja vergaderd onder voorzitterschap van den ambt. v. h. kant. v. Arbeid, mr. Einthoven. Het com. beëindigde zijn werkzaamheden met toezending van een zoo volledig mogelijk stel bepalingen aan het bestuur van de N.I.V.A.S. Deze bepalingen zullen thans in Nederland door den Raad van Toezicht en Advies van de N.I.V.A.S. nader worden bestudeerd. Leden van dit com. zijn de heeren mr. Luyten, voorz. v. h. Suiker-Synd. Smit v. d. Suikerbond, terwijl de belangen der Inheemsche werknemers worden vertegenwoordigd door den oud-employé van Watoetoelis Poppoh, Tjontrotsnoro.

Donderdag 16 dezer vertrok voor de 100ste maal het postvliegtuig uit Amsterdam naar Indië.

De Indian Tea Ass., de Ceylon Tea Ass. en de South Indian Tea Ass. deelen mede, dat het gemeenschappelijke comité uit deze drie instellingen met het Ned. Ind. Thee-verbond opnieuw over het nieuwe restrictieplan hebben beraadslaagd. Nieuwe bevredigende vorderingen zijn gemaakt inzake den vorm, waarin aan de Nederlandsche en de Engelsche regeering om medewerking zal worden verzocht. Eenstemmig was men het eens om ingeval van een medewerking van de regeeringen het restrictieplan per 1 April 1933 van kracht te doen worden. Aan deze publicatie kunnen wij nog toevoegen, dat thans de volledige instemming van de producenten met betrekking tot het restrictieplan is verkregen, doch dat het er nu nog slechts om gaat den juisten weg te vinden om zich de toestemming en de medewerking van de beide regeeringen te verzekeren. Omtrent het laatste punt kan echter op het oogenblik nauwelijks iets concreets worden medegedeeld.

Op de veiling van Java- en Sumatra thee te Londen in deze week bevatte de catalogus 10.767 pakken, waarvan 8950 uit Java, 1817 uit Sumatra. Vorige week werden in den catalogus 11.621 pakken vermeld. Ook thans bestond weer levendige belangstelling. De prijzen stegen met ¼ tot ½ d. per lb.

Aan boord van het m.s. Talisse bevinden zich op hun terugreis naar Europa de bekende Zeppelincommandant dr. Eckener, zijn dochter en de heer Van Tyen.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan's naaste Toekomstplannen.

Sedert eenige weken hangt boven den ingang van Boeatan's Toonkamers, Heulstraat 19 te 's-Gravenhage, een uithangsbord, ten teeken, dat het winkelhuis te duur is.

Reeds menigen bezoekers dier localen sloeg, bij het eerste gezicht daarvan, de schrik om het hart. Zij wendden zich veelal, dadelijk bij het binnenkomen, tot de als van ouds vriendelijke bedienende dames van het Propaganda-Comité, met de angstige vraag? „Boeatan gaat toch niet weg?"

Het antwoord luidde dan geruststellend: „Ja, wij moeten wel verhuizen, omdat al de buren hier in de Heulstraat bij den huisbaas klagen over de sterke geuren der rijsttafel, die zelfs tot in hunne woningen hinderlijk doordringen. Maar Boeatan hoopt tegen 1 Juni a.s., hier in de buurt, ruimer en rianter huisvesting te mogen vinden."

Inderdaad heeft de Raad van Beheer van Boeatan het geluk gehad dezer dagen het huurcontract te kunnen teekenen, voorloopig voor den tijd van drie jaar, van het goed gelegen pand Heulstraat, hoek Kneuterdijk, waar vroeger de bekende pianohandel gevestigd was, eigendom der Erven Naessens. [1])

Alle belangstellenden, die dit nieuws hooren, verheugen er zich in, dat „Boeatan" door deze verhuizing veel in stand en aanzien zal winnen, al betreuren zij daarbij, dat het lieflijk artistiek milieu van thans met zijn prettige sfeer, waar zij, te midden der Indonesische volkskunst, met vrienden en bekenden zoo menig genoeglijk uur, onder gezellig kout, smullend hebben doorgebracht, dan zullen moeten prijsgeven.

Stellig zal echter de instelling ter bevordering dier volkskunst dáár, op het wijde kruispunt van vele hoofdwegen, bij de halte van verschillende trams, meer de algemeene aandacht trekken en daardoor al van zelf beter aan haar doel kunnen beantwoorden, dan, zooals nu, in een vrij stille zijstraat gelegen. Ook zal zij daar over aanmerkelijk veel meer en beter verlichte ruimte beschikken, wat wel zeer wenschelijk is gebleken, zoowel om de mooie Indonesische kunstnijverheid tot haar volle recht te komen, als om de altijd zoo welkome rijsttafel- en „thee-met-kweekwee"-bezoekers meer gemakken te bezorgen, dan de beperktheid van Heulstraat 19, waar de kleine zaal, hoe keurig ook, er toch noodzakelijk op berekend moest zijn, zooveel mogelijk gasten te bevatten, hetgeen dan ook volkomen gelukt is, want er zijn, op drukke dagen, meer dan honderd menschen tegelijk bediend kunnen worden. Hopelijk zal, ook na Juni, door *„Boeatan"* in hare nieuwe woning, onder dezelfde, beproefde leiding, geholpen ook door nieuwe krachten, dezelfde aantrekkelijke sfeer, dezelfde weldoende geest van opgewekte samenwerking, in het belang van Indië en Nederland, bewaard blijven.

Wel zullen dan voor „Boeatan" de onvermijdelijke kosten, in alle opzichten, aanzienlijk grooter worden, wat nu reeds den Raad van Beheer heel wat zorgen moet geven, al rekent deze natuurlijk ter bestrijding daarvan ook op de daadwerkelijke hulp en medewerking van velen, die voelen voor *„Boeatan's"* streven, wier aantal nu gaandeweg aan zal groeien, als de oude, getrouwen en hunne vrienden en bekenden warm toe opwekken.

Ook in het *„Boeatan"-dames-propaganda-Comité* zijn langzamerhand telkens nieuwe leden gekomen, ter vervanging der vele, die door overlijden, vertrek naar het buitenland, als anderszins, aan het werk zijn ontvallen, doch op de nog aanwezige kern van oude, getrouwen daarbij, kan nog altijd den meesten staat gemaakt worden. Zij zijn er door met liefde volgehouden, opofferenden arbeid, en jarenlange ervaring, in dit werk thuis geraakt. Aan haar heeft „Boeatan" onnoemelijk veel te danken, o.a. ook dat deze verhuizing mogelijk is, met hoop op zegen.

Reeds dadelijk zijn er, naar wij vernamen, allerlei plannen gerezen om te trachten wat meer inkomsten te krijgen ter bestrijding der aanstaande verhuis-kosten.

Om te beginnen heeft de Raad van Beheer *alle* prijzen der in *„Boeatan's"* voorraad aanwezige goederen *aanmerkelijk* verlaagd, in het vertrouwen, dat daardoor, al is de winst dan nog kleiner dan deze reeds altijd was, de omzet ook aanmerkelijk vergroot zal worden, ter wille van het goede doel en niettegenstaande de „malaise", waaraan wij nu toch langzamerhand allen gewend raken, met groeiende overtuiging, dat door overdreven zuinigheid de toestand waarlijk niet verbeteren kan.

Er is bij Boeatan Indonesische Volkskunst voor een ieders beurs en smaak, tegen bijzonder lage prijzen te koop, haast *te geef*.

Men kome in elk geval eens kijken.

De dames van het Propaganda-comité willen zich nog meer voor het goede doel inspannen dan zij reeds doen en smeden o.a. plannen om ter stijving van Boeatan's kas, behalve iederen middag tusschen 12 en 2 uur en 's Zondags van 6—8 uur n.m., zooals thans reeds geschiedt, ook op andere avonden in de week, zoowel *rijsttafel* „met en zonder *kip*", als *nassi goreng* en *bamie* te serveeren, tegen denzelfden uiterst-billijken prijs en, zoo mogelijk, nog lekkerder.

Wie zou daar nu niet van willen profiteeren en tegelijk een goede zaak bevorderen?

Zegt het voort!

Men kan 't thuis heusch niet beter en goedkooper klaarmaken, terwijl men toch daarbij de zekerheid heeft van prima kwaliteit en zindelijkheid onder deskundig en liefdevol damestoezicht klaargemaakt.

---

[1]) De lezers van ons Weekblad herinneren zich zeker nog wel wijlen Mevrouw de Wed. Naessens—Wardenaar, die onder den schuilnaam *Mia Aarwen*, zoo dikwijls haar aangeboren talent van Indische tooneelspeelster voor liefdadige doeleinden ten bate gaf. Ook Boeatan deelde in haar liefde. — Red.

Nagekomen Berichten.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De wereldcrisis en de vooruitzichten voor 1933.

Alle profijten in de gunstige periode 1922/29 zijn ten goede gekomen aan de kleine klasse der vermogensbelastingbetalers. Zulk een systeem heeft slechts dit ten gevolge, dat in de kleine groep der vermogenden een veel te sterke drang ontstaat tot belegging van hun steeds vermeerderend bezit, waardoor *de productie* onmatig geprikkeld wordt, terwijl aan den anderen kant *de koopkracht* van de groote massa niet vermeerdert. Goedkoope arbeidskracht, als b.v. op *Java*, beteekent eveneens lage koopkracht en een totaal gemis aan belastingdraagkracht, waarvan — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (11 en 12/1, 3de bl. „Handel en Fin.", *B.)* — de treurige toestand van *Ned.-Indië* thans wel het beste bewijs is.

De „merchant adventurer" van voorheen is na het Napoleontische tijdperk geleidelijk verdrongen door *de naamlooze vennootschap*, welke naast het vele goede, als groot nadeel had, dat roekeloosheid en gemis aan verantwoordelijkheidsgevoel hun intrede deden in het bedrijfsleven. Na den Fransch-Duitschen oorlog betwistten Duitschland, de Ver. Staten en Japan het handelsmonopolie van Engeland, door Engeland te onderbieden; het credietstelsel kwam op. Het was het tijdvak van *het imperialisme*, de verdeeling van den wereldkoek door de grootmachten; het was de strijd om het bezit van grondstoffen en van afzetgebieden. In 1913 vertoonden zich ten gevolge van de algemeene overproductie *de eerste symptomen* van een naderende groote wereldcrisis, welke men omzeilde door zich in den *wereldoorlog* te werpen, een handelsoorlog tusschen twee groote rivalen. De oorlog was uit een financieel oogpunt even rampspoedig voor de overwonnenen als voor de overwinnaars, met uitzondering van de Ver. Staten, die als eindcrediteur uit den strijd te voorschijn kwamen. Nadat *de crisis* van 1920/'22 uitgewoed was, maakte zich sedert 1925 een *mentaliteit van de wereldmassa* meester, welke aan waanzin grensde; in de periode 1919/'29 leenden alleen reeds de Ver. Staten en Engeland *f* 48 milliard aan anderen uit. Men schiep *een kunstmatige koopkracht*, welke in werkelijkheid niet aanwezig was. Schulden stegen en de steeds grooter wordende verplichtingen van debiteuren konden door Europa niet meer geheel in den vorm van goederen worden opgenomen. Geleidelijk begonnen de landen hun grenzen te sluiten, *debiteurlanden* met het doel om een zoo groot mogelijk exportsaldo te creëeren, ten einde aan hun verplichtingen te kunnen voldoen, *crediteurlanden* echter, om niet overstroomd te worden door goederen, welke hun eigen landbouw en industrie dreigden te ruïneeren. De crediteuren eischen dus thans de betaling van schulden, doch weigeren die betaling in goederen. *Betaling in goud* heeft reeds plaats gehad met als gevolg, dat tal van landen geen voldoende goud meer bezitten en den *gouden standaard* hebben moeten prijsgeven. Het goud heeft zich opgehoopt in de Ver. Staten en Frankrijk; evenals in de individueele samenleving heeft bij de landen het bezit zich in slechts enkele kleine groepen geconcentreerd. De diepere *oorzaak* van de wereldcrisis is *het schuldenvraagstuk;* ons huidig productiesysteem is vastgeloopen.

Aangezien het bedrijfsleven ten slotte de bron is, waaruit alles moet worden betaald en dit tot veel kleinere proporties moet worden teruggebracht, zullen — zoo besluit het *Soer. Hbl.* — *in alle landen de budgets drastisch naar beneden* moeten worden gebracht; hierin is de overheid echter ten gevolge van het *verzet van haar ambtenaren* totnutoe over het algemeen niet geslaagd. Die houding der ambtenarij is begrijpelijk, doch *onverstandig*, omdat ten slotte het geld voor de huidige nog veel te hoog opgeblazen budgets niet te vinden is. In de meeste landen zal de overheid, dank zij dat verzet, wel haar toevlucht nemen tot het uitgeven van steeds *nieuwe leeningen*, wat in feite niets anders is, dan een opeten van het nationaal vermogen, doch ten slotte moet zulk een systeem voor verschillende landen leiden tot *staatsbankroet* of *inflatie*, in welken toestand thans practisch reeds vele landen verkeeren. Wat nog betreft het terugbrengen van het bedrijfsleven en de overheidsbudgets tot meer op de huidige tijdsomstandigheden betrekking hebbende verhoudingen, zoo is het te vreezen, dat het ontslag van honderd duizenden teleurgestelden zich t.z.t. zal uiten in groote *politieke of sociale troebelen.* Ieder begrijpt, dat, al mag door die ontslagen de positie van het budget of van zekeren bedrijfstak worden gered, zulk een massa-ontslag niet de oplossing is van een economische aangelegenheid. Niettegenstaande de meer gunstige stemming, waarmede *het nieuwe jaar* als gewoonlijk ter beurze geopend is, zijn de vooruitzichten voor dit jaar *zeer ongunstig.* Indien niet alle teekenen bedriegen, staat onze wereldgemeenschap op een kruispunt.

Internationale en Oostersche vraagstukken worden behandeld *o.a.* in *De Loc.* (5/1, blz. 4 „Amerika's economisch perspectief"; blz. 15 „Shanhaikwan", *Dr. Grondijs;* 9/1, blz. 30 „Koloniale strijdkrachten", Br. uit Genève; 12/1, blz. 30 „Frankrijk", *Sforza)* en het *Soer. Hbl.* (2/1 t/m. 14/1, Correspondenties).

Deugden en gebreken van Nederlanders.

Voortvarendheid, moed en tal van andere uitnemende eigenschappen hebben aan Nederland eene wereldbeteekenis verleend. Dingen, die voor eene behoorlijke ontwikkeling van land en volk noodig geoordeeld werden, creëerden wij als het moest zelf. De Zuiderzeewerken vormen een recent voorbeeld van wat energie ten deze vermag. Geen volk kan zich echter blijven beroepen op daden van voorheen; een opgewekt voorwaarts is steeds noodig. Naast de goede karaktertrekken, die den doorsnêe-Nederlander sieren, constateert het *Soer. Hbl.* (10/1, 2de bl. „Deugden en gebreken", *J. G. B.)* ook fouten die hem aankleven. Eén er van is *z. i.* wel zeer ernstig: *gebrek aan saamhoorigheid*, iets wat in eene periode als deze van materieele engte stellig groote aandacht verdient. Ons volk heeft van oudsher betrekkelijk weinig cohesie getoond; wij zijn geboren individualisten. In menig opzicht, b.v. op kerkelijk gebied, werd de afscheiding zelfs een permanent verschijnsel en als erfdeel bezitten wij thans een staalkaart van gevoelens en secten. Zoo ontstond ook op staatkundig gebied eene verbluffende verbrokkeling. Een volk is niet in éénzelfde sociale orde te omvatten; afkomst, aanleg, ideaal, religie en andere factoren zullen steeds grenzen blijven afteekenen. Toch blijft er een groot veld van mogelijkheden, waarbinnen een volk eene zekere eenstemmigheid kan en *moet* bereiken. En in dit opzicht schiet het Nederlandsche volk tekort. Wanneer men de gedachten eens laat gaan over *gezonde opvattingen van koloniaal beleid*, dan vraagt men zich af hoe het eigenlijk mogelijk was, dat zekere groepen in het Nederlandsche politieke kamp eenige jaren geleden *de Rijkseenheid* ernstig in gevaar brachten en zich openlijk over mogelijke liquidatie uitlieten, terwijl een dergelijk „vraagstuk" in geen enkel opzicht aan de orde was. Dit ware in andere landen nimmer mogelijk geweest. Wat b.v. ook de houding van de Labourpartij in *Engeland* moge zijn, een ieder moet met zijn vingers van het Empire afblijven. De *Fransche socialisten* hebben nooit blijk gegeven ook maar één vierkanten meter koloniaal gebied te willen prijsgeven. *Duitschland* werd gedwongen zijn overzeesche bezittingen los te laten en wat zien wij? De Duitsche sociaal-democraten wenschen heden ten dage nog „die inverjährbaren Ansprüche auf koloniale Mitarbeit" te laten gelden. *Philip Snowden* had een rotsvast geloof in de zegeningen der democratie, doch toen ter Haagsche conferentie in 1929 anderen daarvan profijt wilden trekken, door eene internationale regeling der oorlogsschulden voor te stellen, waarbij Engeland aan het kortste eind zou trekken, was het dezelfde Snowden, die bewees, dat het hoogste plicht is de belangen van eigen volk te behartigen. Zoo is het: men moet eerst goed nationaal zijn om internationaal te kunnen denken. In *Ned.-Indië* is de *Vaderlandsche Club* ook nu nog eene groote organisatie; voor eene dergelijke organisatie is evenwel veel méér noodig dan statuten, contributie en zeggenschap in staatsorganen. Zuiver enthousiasme en groote belangstelling zijn ten deze onmisbare factoren en in eene periode als deze, waarin *sommige groepen met felle verbittering en ruwe onbeschaafdheid tegen Regeering en Overheid* te velde trekken, is een hechte schakel, die in groote trekken allé Nederlanders omvat, een zegen voor het heden en de toekomst. Men streve in de strijdende groepen gerust naar grootstmogelijke ontplooiing, doch men late ruimte voor *innige samenwerking* op alle punten, die het algemeen belang raken. Zoo zij men op zijn hoede: „De lendenen omgord en brandende de lampen".

Personeelpolitiek en crisisbeleid.

Wanneer over *de personeelpolitiek* en over *het crisisbeleid* in het algemeen aan den Volksraad een uitspraak ware gevraagd, dan zou — verzekert *De Loc.* (16/1, blz. 3) — een afkeurend votum niet zijn uitgebleven; en het zoude *h.i.* door een stevig deel der pabare meening zijn onderschreven. In *de interpellatie-De Dreu*, die den 17den Januari gehouden zou worden, wordt echter alles door elkaar gehaspeld. Ongewild wordt hiermede de Regeering een dienst bewezen, want zij kan antwoorden: „Neen, de Regeering is niet bevreesd. Niet voor lawaai-redevoeringen, en niet voor rumoermakers, en ook niet voor „protesten met daden". Zij kan er op wijzen, dat het oppakken van een aantal lieden die een pamflet over „Revolutie" rondstrooiden, de natuurlijke plicht der politie is. Zij kan mededeelen, dat het optreden ter Sumatra's Westkust en op Alor noodig was ter bescherming van de rustige bevolking tegen de praktijken van opruiers. Zij kan verzekeren, dat de vereeniging O. A. B. van de „hulp" van dezen heer De Dreu geenszins gediend is en daarvan dan ook bereids getuigde. De Regeering kan verzekeren dat, wèlke ontstemming er dan ook moge heerschen, het geheele corps van ambtenaren, met inbegrip van leger en politie, *door en door loyaal is* en met oproerkraaiers niet vereenzelvigd wenscht te worden. De Regeering kan tenslotte getuigen — en zij zal dit terecht doen: dat zoodra het gaat om de handhaving van het gezag, om het bewaren van rust en orde, om het hooghouden van bestuursprestige en bestuursidealen, welke wij allen als zegenrijk en onmisbaar voor dit land erkennen — dat dan niet alleen de overweldigend groote meerderheid van de Europeesche ingezetenen, maar ook die van de Inlandsche en de Chineesche bevolking *eendrachtig achter de Regeering staat. Dat* kan de Regeering verzekeren; en men mag verwachten, dat Zij het met den noodigen nadruk zal doen. Wanneer men er vanuit den Volksraad dan nog aan toevoegt, dat voor menschen die in dezen tijd met „protesten in daden" coquetteeren *in Indië geen plaats is* (tenzij aan den Boven-Digoel), dan zal dat eene nuttige aanvulling zijn. Ten slotte acht *De Loc.* een aantal correcties in het beleid, o.m. ten aanzien van landsdienaren en financiën, noodig. Maar zelfs de bespreking daarvan zal *h. i.* niet kunnen geschieden, aleer men hard en scherp heeft doen begrijpen, dat alles wat leidt tot gezagsaanranding met groote kracht *moet* en *zal* worden tegengegaan — met steun van de geheele welgezinde burgerij.

Wij verwijzen o.a. naar *De Loc.* (12/1, blz. 3 „Zaak van Recht"; blz. 5 „Regeeringsbeleid"; 16/1, blz. 30 „Naar beter beleid?"), het *Bat. Nwsbl.* (12/1 „Bezuiniging-1934"; 17/1 „De bestuurshervorming"), de *Java-Bode* (12/1 „De groote tijding", een betoog voor goedkoop personeel, *Z.;* 17/1 „Volksraad-conflicten", Z., „Interpellatie-De Dreu"), het *Soer. Hbl.* (13/1, 2de bl. „Regeeringsbeleid jegens de ambtenaren", *J. G. B.)* en *De Sum. Post* (16/1 „Indië's fin.-politiek"; 17/1 „Pessimisme"; 20/1 „Inkeer?" betr. het N. I. O. G.)

Hoe zal de bevolking 1933 doorkomen?

Er zijn — volgens de *Java-Bode* (13/1 „Symptomen Z.)* — dingen, belangrijker nog dan de ontevredenheid over de salariskorting. Eén daarvan, de allerbelangrijkste, is deze: hoe moet de bevolking het jaar 1933 doorkomen? Dit jaar zal men nog 1½ millioen ton suiker oogsten en vermalen; hierdoor komt nog vrij wat geld onder de bevolking, al is het minder dan de helft van wat zij in normale jaren ontvangt. *Maar in 1934?* De malaise komt thans nog lang niet in volle beteekenis tot uiting. De bevolking teert nog op de laatste *resten van zekere hulpbronnen*, welke echter lang zamerhand uitgeput raken. Naar schatting is tot heden reeds een 40 millioen gulden aan *goud*, in den vorm van munten en andere sieraden, uit de bevolking gekomen. Men wendt zich tot de opkoopers, die het gekochte doorgeven aan de beide op Java werkende bedrijven, die de gouden voorwerpen (hoofdzakelijk Engelsche sovereigns en Amerikaansch goudgeld) omsmelten; het goud gaat dan, voor laatste zuivering, naar Holland. Men mag aannemen dat er zoowat voor hetzelfde bedrag nog aanwezig is, doch een goed deel hiervan komt niet los. Ook in de Buitengewesten wordt het goud in belangrijke hoeveelheden verkocht. Op Java worden thans herhaaldelijk gouden poesaka's (erfstukken) opgekocht; in Midden-Java wordt oud-familieporselein aangeboden. Het zijn alle symptomen, die zeer tot nadenken stemmen. De oogst der padi redengan, in April afgeloopen, brengt nog een weinig opleving, doch deze zal slechts van korten duur zijn. De situatie vereischt de meest nauwlettende aandacht van het Bestuur, vooral in streken waar het vroegere agrarisch evenwicht door de intrede van Westersche

Een vloed van artikelen is in de Surinaamsche bladen over deze zaak te lezen en de Surinamer doet de onthulling, dat zij onder het bestuur van gouverneur Van Heemstra reeds werd aangezocht haar bemiddeling te verleenen om van het piauwspel een gecontroleerde loterij te maken, welke poging niet slaagde.

Toch is voor een proeftijd van 6 maanden de vergunning aan den heer Stephan verleend en de eerste trekking heeft op 12 Januari plaats gehad. Er waren 4700 loten verkocht en de proc.-generaal en de commissaris van politie woonden haar bij. Het schijnt dat de Chineezen sterk financieel bij Stephans loterij betrokken zijn.

Zijn de gemoederen thans tot rust gekeerd? Piauw is nu loterij geworden, welke gecontroleerd kan worden.

De oudste kolonist overleden.

Ruim 87 jaren oud stierf te Paramaribo de heer B. J. H. Nöllkämper die in Juli 1867 als Jager bij het toenmaals bestaande Bataljon Jagers no. 27 in Suriname kwam. Onafgebroken verbleef hij 65 jaren in de tropen. Hij was de oudste in Suriname aanwezige soldaat van het opgeheven West-Indische Leger en ook de oudste Hollander in het gewest.

Journalistiek.

Bladen komen, bladen gaan. Zoo ook in Suriname. Na de verdwijning van het Negerengelsch blaadje Makzien, waarvan wij vorige week melding maakten, is thans het eerste nummer van een ander maandblaadje, uitgekomen: „Onze Stem, maandblad voor Hindostansche belangen". Het verscheen op 14 Januari. Directeur is de heer H. Asgarali. De abonnementsprijs is f1,50 en de drukker D. A. G. (Door Arbeid Groeiend). De heer Doedel, bekend uit de Surinaamsche relletjes, zou volgens De Banier binnenkort een arbeidersblad „De Roode Vaan" gaan uitgeven.

Zeevisscherij.

Wij herinneren ons de eerste pogingen van de firma Sträter Esser te Paramaribo in 1908 om een diepzeevisscherij in het leven te roepen, toen aan haar ijsfabriek een koelkamer was toegevoegd en twee visschersscheepjes te Paramaribo aankwamen, de Lucania en de Lotte E. Toppin, ongeveer 40 ton groot. De Eerste Surinaamsche Zeevisscherij-Maatschappij begon haar arbeid in 1909 en gedurende verscheidene jaren kon men in Suriname versche zeevisch koopen, als red snappers en grouper. In 1913 werd het bedrijf gestaakt.

Thans lezen wij dat de Curaçaosche Handelmaatschappij, die de voortzetting van Sträter Esser is, het bedrijf weer ter hand heeft genomen, immers op 10 December kwam de schoener Blomidon met een lading van ongeveer 1400 k.g. zeevisch te Paramaribo aan, meestal de bekende red snappers. Deze werd voor 30 cent de halve k.g. verkocht. Van de belangstelling van het publiek zou het afhangen of met geregelden aanvoer zal worden voortgegaan.

Sneldienst met Curaçao.

De verbinding tusschen Curaçao en Suriname, welke om de 14 dagen met de Aluminum Line plaats had is er niet op vooruitgegaan. Wij lezen nu, dat zij te beginnen 1 Januari in een drie-wekelijksche is veranderd in verband met verminderden uitvoer. De eerste afvaart heeft 18 Januari plaats gehad. Het subsidie is van 300 tot $ 150 per reis teruggebracht.

Goudexploitatie.

Ook het buitenland blijft in Suriname's goud belang stellen. De te Londen opgerichte United Goldfields of Guiana Ltd heeft 2 ton beschikbaar gesteld voor goudonderzoek in Suriname. President is Sir John Shelley Bart. Directeuren zijn de heer S. A. Savitsky, R. Way, James Franklin, H. H. C. Mac Leod. Met den heer Savitsky zijn in Suriname 3 mijningenieurs aangekomen. De eerstgenoemde was in 1930 en 1931 al in Suriname en was van den goudrijkdom overtuigd. Niet alleen Montana Mijn in het Browngebergte, maar ook het voormalig placer van de Compagnie des Mines d'or in het Lawagebied is in zijn handen overgegaan en met een staf van deskundigen zal het werk ter hand worden genomen. Met belangstelling ziet men de zooveelste poging van een buitenlandsche goudmaatschappij tegemoet.

De heer Savitsky is echter ook in moeilijkheden gewikkeld en wel met den heer K. Stephan, bekend uit de hiervoren beschreven loterij. Als concessionaris van een terrein van 400 h.a. ten westen van de Lawa, verzuimde Savitsky of zijn gemachtigde deze te vernieuwen toen de tijd daarvoor was aangebroken en in het G. A. B. van 6 Dec. werd bekend gemaakt, dat tot openbare inschrijving voor deze concessie op 15 Dec. gelegenheid zou zijn. De eenige inschrijver was de heer Stephan en ofschoon hem die concessie zou kunnen worden gegund, scheen hij te vreezen, dat die toch aan den heer Savitsky zou worden afgestaan, alhoewel deze haar had laten vervallen. De heer Stephan heeft zich nu tot de Koloniale Staten gewend, zoomede tot den gouverneur. Savitsky dreigde zich terug te trekken uit Suriname wanneer hem de concessie niet gegeven wordt. Bij besluit van den gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord, is nu de aanvraag Stephan om redenen van algemeen belang afgewezen. Er is nu met ingang van 31 Januari weder gelegenheid om op de gewone wijze voor deze concessie in te schrijven. Volgens het blad Suriname zou de heer Savitsky, op verzoek van het Bestuur, bereid zijn zijn concessies af te staan ter ontginning door de werkloozen met steun van het land.

Surinaamsch hout.

Begin Februari is in Coenhaven te Rotterdam aangekomen het ongeveer 2000 ton metende stoomschip Eem van de Maatschappij Houtvaart te Rotterdam. De aankomst van dit schip verdient afzonderlijk vermelding in verband met het feit, dat de Eem in December 1932 met directe bestemming vertrokken is naar Kapoeri aan de Corantijnrivier in Suriname voor het laden van een groote partij Surinaamsche hardhoutpalen, voornamelijk mora, der concessie van den handel in tropische fijnhoutsoorten Edelhout te Utrecht.

Voor het eerst is een schip met een dergelijk kwantum hout uit Suriname in Rotterdam aangekomen. Het ligt in de bedoeling, speciaal voor dit hout een geregelden dienst op Suriname te openen.

Voigt en Gebers Transport Mij. te Amsterdam zou 7 Februari beginnen met het lossingswerk, dat, naar verwacht wordt, drie dagen in beslag zal nemen.

De Eem — lezen wij in de Surinaamsche bladen — had ongeveer 1200 ton hout van de voormalige onderneming Tropica aan boord. De West schrijft van den goeden wil waarvan de arbeiders blijk gaven in de drukke dagen dat het hout moest worden geladen. Spontaan waren zij bereid Kerstdagen en Nieuwjaar door te werken, omdat het schip noode enkele dagen kon verliezen. Deze houding werd door de onderneming zeer gewaardeerd en de arbeiders in het bosch ontvingen een bijzondere verrassing in den vorm van bier. De goede samenwerking tusschen arbeid en kapitaal wordt in De West geroemd.

Goudvisschen als malariabestrijders.

Reuter zond onlangs een bericht uit Tunis van den volgenden inhoud:

„De regeering overweegt een plan om goudvisschen te gebruiken bij de bestrijding van de malaria. Den

afgeloopen zomer is in Tunis een ernstige malaria-epidemie uitgebroken, als gevolg van de groote overstroomingen waardoor talrijke meren en plassen zijn ontstaan waarin de malariabacillen voortwoekeren. Men heeft nu voorgesteld in deze meren en plassen goudvischen uit te zetten, die de malarialarven en muskieten zouden eten.

De eenige moeilijkheid die aan deze poging verbonden is, is gelegen in de groote vluchten watervogels, welke de goudvisschen zullen opeten, tenzij beschermende maatregelen worden genomen voor de visschen.

Een ander voorstel is om vliegmachines over moerassen te laten vliegen en hieruit chemicaliën in poedervorm te strooien, om de bacillen te verdelgen."

In verband daarmede wijzen wij op Bulletin van den Landbouw in Suriname no. 19 met een beschouwing van den Mil. Apotheker D. G. J. Bolten, destijds in Paramaribo, getiteld: Visschen als muskieten-verdelgers en Bulletin van het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel in Suriname no. 47 van Juni 1924: Eenige proeven met vischjes en chemicaliën tot het dooden van muskietenlarven door A. Reyne. Zie ook het artikel: De zoetwatervischvijvers van Batavia en de malaria door J. Bierdrager in Medische Nood, Orgaan van de vereeniging Simavi 1932 no. 2.

Belangstelling voor Suriname in Ned.-Indië.

In De West lezen wij dat mr. J. H. Heslinga, wnd. burgemeester van Probolinggo, in de sociëteit „de Harmonie" een belangwekkende lezing hield over Suriname, waar hij eenige jaren gouvernements-secretaris is geweest. Het hoofddoel was om in Indië meer belangstelling te wekken. De lezing werd met lichtbeelden opgeluisterd. De spreker was Suriname nog niet vergeten en het doet dus goed dat men elders in de wereld van het gebiedsdeel in Zuid-Amerika eens wat vertelt. In welk Ind. De West van de lezing melding zag gemaakt, zien wij niet opgegeven.

Curaçao

H. J. Vooren. †

Verleden week is in Den Haag overleden de heer H. J. Vooren, die vele jaren op Curaçao bij het onderwijs is werkzaam geweest. Nadat hij het onderwijs verlaten had, was hij in den handel werkzaam, ook op Curaçao. Sedert eenige jaren had hij zich te 's-Gravenhage gevestigd, waar hij zich onder anderen belangeloos wijdde aan de verzorging van het museum van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Middelen.

Het schijnt in de bedoeling te liggen, de driemaandelijksche staten der middelen in *De Curaçaosche courant* door maandelijksche staten te vervangen. Hard opschieten doen we niet daarmee, want de Octoberstaat is opgenomen in het blad van 13 Januari. Daaruit blijkt, dat October 1932, dank zij vooral een hooge opbrengst der inkomstenbelasting, *f* 80.000,— meer opbracht dan dezelfde maand in '31, terwijl het 1/12 der raming met ruim *f* 200.000,— overschreden werd.

De opbrengst der eerste 10 maanden van 1932 bleef echter *f* 1.250.000,— beneden dat tijdvak in 1931 en bijna *f* 300.000,— onder de raming.

Scheepvaart.

Van Jan. tot November 1932 kwamen 4134 stoom- en 977 zeilschepen binnen, dat is 116 en 217 minder dan in die maanden van 1931. De tonnenmaat was 577.545 M.^{3} en 17311 M.^{3} minder.

Eerste Kamer.

Het voorloopig verslag over hoofdstuk XI bevat deze opmerking:

„Verscheidene leden spraken de hoop uit, dat zoo mogelijk niet zou worden overgegaan tot beperking der militaire uitgaven ten bate van Curaçao."

Erratum!

De *Amigoe* van 14 Januari 1933 schrijft:

„De Curaçaosche Begrooting in de 2e Kamer.

Aan de *Memorie van Antwoord* van den Minister op het Voorloopig verslag der Tweede Kamer inzake het XIde hoofdstuk der *Rijksbegrooting* voor 1933 (departement van Koloniën) ontleenen wij het volgende", enz.

Geschiedkundige sprokkeling.

Benjamin de Sola!

De West-Indische Gids van Februari 1933 bevat een studie over dezen Curaçaoschen dokter, vader van de bepaling in de tegenwoordige *Politiekeur*, die het geheel wit bepleisteren of beschilderen van de buitenzijde der muren verbiedt. Uit een feestdicht bij zijn promotie worden deze regels hier aangehaald:

„Vaar Voort! o Jongen Artz UW kennIs WIL Ver-
[Meeren,
Zoo zULt gIJ U naar WensCh Van IJDer een zIen
[eeren".

„Die hoofdletters op de laatste twee regels hebben blijkbaar nog een bijzondere beduidenis", zegt de schrijver van het artikel, die echter ook met behulp van ter zake meer geschoolden deze beteekenis niet heeft kunnen ontcijferen. Deze schrijver is echter maar een dillettant-historicusje, want de echte historici, die het opstel onder de oogen kregen, hebben hem de oplossing spoedig aan de hand gedaan. Wij geven die hier:

1 maal M. =	1000
1 maal D =	500
1 maal C =	100
2 maal L = 2 m. 50 =	100
13 maal V = 13 m. 5 =	65
8 m. I of J = 8 m. 1 =	8
	1773,

het promotiejaar van De Sola.

Uit den Verren Vreemde

Goud.

1932 is een goed goudjaar geweest. Naast enkele tegenvallers hier en daar kon van meer dan een gebied op bijzondere vondsten gewezen worden. Suriname behoorde tot deze.

Bij den overgang van 1932 naar 1933 schijnt de tegenstelling: „algemeene depressie" en „vermeerderde goudrijkdommen", voortgang te blijven houden.

Wij nemen hier enkele berichten van de laatste maanden over, waarbij ook aan de speculatie in ons land en aan de bedrijvigheid in Indië een plaats wordt gegeven.

23 November 1932 een bericht over de ontdekking van een *zeer rijke* goudmijn in Venezuela, midden in het oerwoud, in de streek van Alto Cuyini, dicht bij de Chicanorivier. De ontdekker had met eenige arbeiders in korten tijd meer dan 800.000 gram goud gewonnen. De Venezolaansche regeering stelde terstond een commissie in van toezicht op de ontginning, die sedert begin 1933 onder goede leiding is gesteld.

Een nadere beschrijving meldde erover:

„Een eenvoudige werkman heeft deze vindplaats ontdekt. Hij begon dadelijk te graven en wist binnen 10 dagen een hoeveelheid van 2000 onsen goud te verzamelen. Vervolgens kwamen er nog 12 andere werkzoekenden ter plaatse aan, die binnen korten tijd elk 500 onsen verzamelden. Een groot aantal andere mannen, die van de ontdekking gehoord hadden, meldde zich aan. Ook zij werden tewerkgesteld en hebben in totaal 25.000 onsen bijeengebracht. Ondertusschen stroomden van alle kanten de menschen naar deze nieuwe vindplaats. Meer dan 1000 personen zijn thans reeds gearriveerd, die wachten tot met de eigenlijke exploitatie wordt begonnen.

Volgens de Venezolaansche wetten behoort een goudmijn aan den ontdekker. Deze n.l. heeft het recht om een verklaring af te leggen, waardoor het eigendomsrecht op de mijn wordt gevestigd. Voor het overige zij bij dit bericht aangeteekend, dat men nu maar niet dadelijk behoeft te gelooven, dat men hier, zooals aanvankelijk gemeld werd, te doen heeft met het rijkste goudveld van de wereld".

***

Per circulaire van 1 December 1932 kwam een vooraanstaand 's-Gravenhaagsch-Amsterdamsch bankierskantoor mededeelen, dat het, in verband met de bestaande belangstelling voor aandeelen in Z.-Afrikaansche goudmijnen, certificaten vertegenwoordigende aandeelen in 6 vooraanstaande Z.-Afrikaansche goudmijnen ter beurze introduceerde. Volgens het prospectus bevatten de Witwaters randmijnen, de rijkste goudhoudende gesteenten ter wereld.

***

In Kenya, onder Britsche vlag in O.-Afrika, is

onlangs goud ontdekt. De bodem was er tot onvervreemdbaar inlandsch bezit verklaard, de Brit mocht slechts gebruiker, beheerder zijn. Maar nu er goud gevonden is, in veelbelovende hoeveelheid, is dit beginsel los gelaten. Thans is verklaard, dat de mineralen in den bodem niet het eigendom zijn van dengenen, die het land in bezit of in gebruik heeft, hetzij inboorling of Europeaan, maar van de Kroon. Gevolg van de ontginning is zelfs dat inboorlingen, op wier grondgebied het edele erts gevonden is, verplaatst moeten worden. Daar hun een vergoeding gegeven wordt, wordt dit echter niet als een trouwbreuk of te kort aan goeden trouw beschouwd. In Engeland zijn niet allen het met deze opvatting eens.

***

Ook uit de Z.-en O.-Afd. van Borneo werd de vorige maand een herleving van het goudwinnen gemeld. In den bovenloop van de Soengei Lapan werd medio November 1932 door een oud-mandoer van de naburige sinds 1914 teruggegeven concessie Soemoer Mas, Gottlieb Mohamad met vier anderen, gouderts ontgonnen door middel van het drijven van een tunnel in den steilen rivieroever. Deze ontginning werd door vele andere nagevolgd.

Bij een bezoek van den geoloog dr. C. E. A. Harloff met den gezaghebber van Koeala Koeroen bleek dat binnen twee weken een ruim 500 zielen tellende kampong in het oerwoud was verschenen. Door den gezaghebber werden voorloopige maatregelen getroffen om verbetering in den chaotischen toestand te brengen.

Aan de Mijninspectie werd opgedragen in overleg met den resident der Z.-O.afd. tot een definitieve regeling dezer goudwinning te komen, waartoe aan ir. W. A. J. Aernout werd opgedragen zich naar Bandjermasin te begeven.

***

In het laatst van Januari kon men lezen: De gold rush naar Korea is in vollen gang onder leiding van de Mitsoei-mijnbouwonderneming. Tirma's uit Soemitomo en Asano hebben goudvelden aangekocht om deze op groote schaal te exploreeren.

***

De totale productie van de Russische goudwasscherijen en goudmijnen, welke kort voor het begin van den oorlog een waarde van gemiddeld 64 millioen roebel had, doch daarna belangrijk is gedaald, heeft in 1931 opnieuw een totaal van 67 millioen bereikt. Voor 1932 hoopte men op een totaal van ca. 80 millioen roebel te kunnen rekenen.

***

Na groote moeilijkheden te hebben overwonnen is het, naar Reuter meldt, eenige mijnonderzoekers gelukt door te dringen in een verafgelegen vallei in Nieuw-Guinea, waar naar hun ter oore was gekomen, de bodem platina moest bevatten. Met 12 inlandsche dragers hebben zij een levensgevaarlijken tocht van 190 K.M. ondernomen door oerbosschen en moerassen, waar zij verschrikkelijk te lijden hadden van bloedzuigers. Toen zij bij de vallei aankwamen, die door inlanders scherp bewaakt werd, daar zij haar voor heilig hielden, namen deze terstond een vijandige houding tegen de Europeanen aan.

Niettemin wisten de blanken het vertrouwen van de inlanders te winnen doordat een hunner met eenvoudige geneesmiddelen eenige zieke inlanders genas.

De toegang tot de vallei werd hun daardoor vrijgemaakt en een terstond geopend onderzoek toonde aan dat de bodem uitgestrekte goud- en platina-lagen bevatte.

***

Ook uit Nieuw-Zeeland werd onlangs een toeloop gemeld naar ontrekte rijke goudvelden.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Groningen e. o.

De penningmeester bericht aan de Leden der Afdeeling, dat begin Maart e.k. de inning der contributie over 1933 ten bedrage van *f* 5,— zal plaats hebben door aanbieding der kwitantie-lidmaatschapsbewijzen.

Zij, die de inningskosten ad *f* 0,15 wenschen te besparen, worden verzocht hunne contributie *vóór 1 Maart a.s.* te gireeren aan het nummer *158672* van *mr. J. Feitsma* te *Groningen*, Heerestraat 79, of deze op andere wijze aan dit adres over te maken.

Op Dinsdag 7 Maart e.k., des n.m. 8 uur zal in de groote bovenzaal der „Harmonie" te Groningen de bekende *Celebes-film* worden vertoond, daartoe welwillend beschikbaar gesteld door het Koloniaal Instituut.

De netto-opbrengst zal voor een liefdadig doel worden bestemd.

Leden met één huisgenoot vrijen toegang. Toegangskaarten à *f* 1,— (scholieren *f* 0,50) verkrijgbaar bij Kruize.

DE SECRETARIS.

Algemeene jaarvergadering op Zaterdag 25 Februari e.k., des n.m. 4 uur in een der zalen van de „Harmonie" te Groningen.

DE SECRETARIS.

Afdeeling Apeldoorn.

Vrijdagavond 16 dezer hield de afdeeling haar jaarvergadering, bijgewoond door 7 leden en eenige begunstigers en vier bestuursleden. Na opening door den voorzitter deed de secretaris-penningmeester achtereenvolgens voorlezing van de notulen, jaarverslag en financieel verslag, welke alle onveranderd werden aangenomen. Bij de begrooting over 1933 volgden eenige mededeelingen over de plannen, die 't bestuur zal trachten te verwezenlijken. Als candidaten voor het Hoofdbestuur werden bij acclamatie benoemd de heer J. C. Baars en als plaatsvervangend de heer H. A. Schoonhoven. Voor 't nazien van de boekhouding werden aangewezen de H.H. S. Tromp en H. Oostwald, die deze functie aannamen. Bij de rondvraag bracht de heer Oostwald dank aan 't bestuur voor zijn actieve leiding. Daarna sloot de voorzitter deze vergadering om na een kwartier de tweede vergadering te openen.

De heer mr. F. Schalkwijk was wegens ziekte verhinderd zijn voordracht over de Bovenwindsche eilanden te houden. In plaats daarvan had de heer Baars zich beschikbaar gesteld een voordracht te houden over de Wayang. Dank zij de vlugge uitvoering had hij van het Koloniaal Instituut de bijbehoorende lantaarnplaten nog op tijd ontvangen.

Spr. behandelde in het eerste gedeelte de hoofdzaken uit de geschiedenis van deze belangrijke beschavingsfactor, stond wat langer stil bij den vorm der Wayangfiguren, ging daarna over tot het bespreken der verschillende vormen van de Wayang, schetste de beteekenis daarvan voor den Javaan en gaf een toelichting bij de gamelan, om ten slotte nog een en ander te zeggen naar aanleiding van literatuur en repertoire. Na de pauze volgde de serie lantaarnplaten, waarbij stilgestaan werd bij de techniek en nog menige interessante bizonderheid werd verteld.

In beide afdeelingen werd het gezegde verdiept door gedichten of fragmenten van de „Wayangliederen" van R. M. Noto Soeroto.

't Aantal toehoorders was ruim 40 — waarschijnlijk een gevolg van de griep — die ook hier velen binnenhoudt.

De voorzitter bracht den spreker hartelijk dank voor de uitvoerige, boeiende voordracht.

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Aan de afdeelingsbesturen.

Uittreksel van art. 5 Huishoudelijk Reglement der Vereeniging.

Elk Afdeelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het Hoofdbestuur:

a. Het verslag over het afgeloopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten, welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeelingen in het leven geroepen;

b. Een geldelijke afrekening.

c. Een opgave van onderwerpen welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien.

d. Een candidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal candidaten voor de mogelijke voor de afdeeling openvallende plaatsen in het hoofdbestuur.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Ter kennisneming van de afdeelingsbesturen.

De algem. secretaris van het Koninkl. Instituut van Ingenieurs, de heer Wouter Cool, Prinsessengracht 23, Den Haag, heeft zich tot ons gewend met de mededeeling, dat de Luit.-Kolonel b. d. K. L. Rozendaal, oud-militair attaché bij het Nederl. Gezantschap in Japan, bereid is tot het houden van voordrachten over de verhoudingen in Mantsjoerije.

Gaarne vestigen wij hierop de aandacht der besturen van onze afdeelingen.

Gaarne verleenen wij plaatsing aan den oproep tot deelname aan de Nationale Volkshulde, die zal worden gebracht op 17 April 1933 (tweeden Paaschdag) te Delft aan de nagedachtenis van Prins Willem van Oranje, Vader des Vaderlands, ter gelegenheid van den 400en verjaardag van Zijne geboorte op 24 April 1533, waartoe de Wilhelmus van Nassouwe-Commissie het initiatief heeft genomen.

Nederlanders,

Gij allen weet, dat in 1533 werd geboren Graaf Willem van Nassau, die werd Prins Willem, Vader Willem der Nederlanden. Niet slechts voor zijn tijd had de Prins beteekenis; zijn idealen omvademen de eeuwen. Hij was het, die het Nederlandsche volk in de dagen der bangste worsteling om zijn volksbestaan leidde en bewust maakte van eigen wezen — dat niet het geheele Nederlandsche volk zijn wezen voor eeuwen onderdukt zag, danken wij hem; in de benauwdste uren heeft hij steeds weer hooggehouden de gedachte, dat alle Nederlanders volksgenooten zijn, dat boven politieke en godsdienstige verschillen hoog gloorde het samen pal staan voor het geheele volk; hij zelf zegt het: „Het verschil is te cleen om gedeeld te blijven". Welke beteekenis heeft dit ideaal ook voor de Nederlanders van vier eeuwen later! Ook thans moge het Nederlandsche volk belijden dat het bereid is 's Prinsen offervaardigheid na te volgen en pal te staan voor zijn vrijheidsideaal. Gij allen kunt dit doen op de *Nationale Volkshulde die zal worden gebracht op 17 April 1933 (Paaschmaandag) te Delft.*

Als Nederlanders zullen wij, gekomen uit alle hoeken des lands, welke verschillen ons ook soms mogen verdeelen, tezamen het uitspreken:

Wij heffen hart en handen
Voor 't heil der Nederlanden
En zweren vast den eed:
Tot doodsbeproefde trouwe,
Wilhelmus van Nassouwe,
Met U te staan gereed.

De regeling van dezen dag is opgedragen aan een commissie waarin vertegenwoordigers zitting hebben van het Dietsch Studenten Verbond, het Algemeen Nederlandsch Verbond en het Nationaal Jongeren Verbond.

Een Comité van aanbeveling heeft zich gevormd, waarin reeds vele op den voorgrond tredende personen in den Lande zitting hebben genomen; ook de Algemeene Voorzitter van onze Vereeniging, de heer R. Zuyderhoff, heeft zich bij dit Comité aangesloten.

Het voorloopig programma voor de herdenking luidt:

ong. 12 uur: Aankomst der deelnemers.

1 uur: Kranslegging op het graf van den Prins door de commissie met afgevaardigden. Ds. J. J. Stam, Prins Willem als Leidsman. Klokgelui en beiaardbespeling.

1.30 uur: Bijeenkomst op de Groote Markt.

Z.E. Generaal C. J. Snijders, Prins Willem, Vader des Vaderlands.

A. van Duinkerken, Prins Willems beteekenis voor alle Nederlanders.

Drs. H. Brugmans, Prins en Volk.

W. Moens, Prins Willems' ideaal — ons ideaal.

Tusschen de redevoeringen zullen de aanwezige koren Valerius' liederen zingen; vervolgens zal worden beleden de trouw aan ons volk met boven aangehaalde woorden. Er zal een gedenksteen worden onthuld, waarop deze woorden staan gebeiteld. Alle deelnemende groepen zullen met vaandels, muziek en bloemen er langs defileeren. Einde der plechtigheid 4 uur.

Zooals reeds gezegd zijn alle Nederlanders welkom in Delft; kosten zijn hieraan niet verbonden, terwijl bovendien de Nederlandsche Spoorwegen sterke korting verleenen op de reeds verlaagde tarieven. Personen en groepen die wenschen deel te nemen, worden verzocht zich zoo spoedig mogelijk aan te melden bij den tweeden secretaris der Wilhelmus van Nassouwe-commissie, F. W. C. Blom, Waldeck Pyrmontlaan 4, Rotterdam, en daarbij mede te deelen, of zij gebruik willen maken van de goedkoope reisgelegenheid (trein of bus), of dat zij op eigen gelegenheid zullen reizen. Iedere deelnemer zal eind Maart bericht ontvangen omtrent reisgelegenheid en tijdindeeling. De tweede secretaris of de plaatselijke vertegenwoordiger, waarvan het adres is bekend gemaakt in de pers, verstrekken gaarne opgave-formulieren voor vereenigingen, zangkoren en muziekkorpsen. De zangkoren krijgen eind Februari bericht welke liederen zullen worden gezongen.

Ter bestrijding van de kosten wordt door de commissie ter verkoop aangeboden:

a. Postpapier, bedrukt met portret en gezegde van den Prins, in mappen van 100 vel. Prijs per map *f* 0.75.

b. Bronzen penningen ter grootte van een rijksdaalder, waarop aan de voorzijde een kop van den Prins in hoog relief met randschrift, aan de achterzijde de eed van trouw tegen den kerktoren van Delft. Prijs per stuk *f* 1,50.

c. Kleine draagteekens voor Delft, welke samen met programma kosten *f* 0,25. Men kan deze penningen en mappen postpapier bestellen door storting van het verschuldigde op Giro 181672 ten name van Mej. M. G. Schenk, Boezemsingel 198 te Rotterdam.

Nederlanders, toont dat gij de opwekking van den Prins in zijn Apologie gehoord hebt: So laet ons dan t' samen met eendrachtigen herte ende wille de bescherminghe van dit goede volck aengrijpen ende voor de handt nemen" en belijdt in Delft Uw bereidheid ons volk te dienen, zooals de Vader van ons volk diende.

Namens de Wilhelmus van Nassouwe Commissie:
F. J. J. BESIER, Voorzitter.
M. G. SCHENK, Secretaresse.
Boezemsingel 198, Rotterdam. Giro 181672.

Het Bestuur van de afdeeling Arnhem van onze Vereeniging, trad in zijn geheel bij de intrede van het jaar 1933 af.

Dezerzijds werden daarop de heeren prof. Ir. J. Klopper, Directeur der Machine-fabriek v.h. Thomassen & Co. te Velp; H. A. Kraaijenbrink, oud-Kapitein der Infanterie O.I.L. en Ir. E. J. Kempees, Hoofdingenieur van den Provinc. Waterstaat, beiden te Arnhem, verzocht, onderscheidenlijk als Voorzitter, Secretaris en Penningmeester, de leiding der afdeeling op zich te nemen. De op 25 Januari ter plaatse gehouden ledenvergadering, hechtte hieraan hare goedkeuring.

Het Dagelijksch Bestuur is bovengenoemde heeren in hooge mate erkentelijk voor hunne bereidwilligheid in deze.

Bericht voor alle afdeelingen in Nederland.

Met betrekking tot het toegezonden voorstel der afdeeling 't Gooi — werkplan met begrooting — wordt nader bekend gemaakt, dat, mocht het blijken, dat de uitwerking van dat voorstel wat meer tijd zou vorderen dan aangegeven is, in elk geval gaarne een beginseluitspraak over dat voorstel uiterlijk 15 Maar e.k. bij het Algemeen Secretariaat wordt ingewacht.

VAN DE REDACTIE.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 16 Februari 1933 van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 290 K.G. 876 G. bruto post verzonden, met een netto gewicht van 257 K.G. 668 G.

De zending bevatte 340 briefkaarten en postwissels; 13536 brieven t/m. 5 gram; 1335 brieven t/m. 10 gram; 2389 stuks zwaarder dan 10 gram; 255 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 5 gram; 3828 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 21683 stuks benevens 4 postpakketten met een gewicht van 12 K.G. 130 G.

De K. N. I. L. M. in 1932.

Het vervoer op de luchtlijnen bedroeg:
Passagiers op de regelmatige lijnen 10797.
Passagiers op de extra- en rondvluchten 7927.
Goederen 65.773 K.G.
Luchtpost 18.525 K.G. of ruim 1.300.000 brieven.
Luchtpakketpost (½ jaar) 887 K.G.

Gemaakt werden 2935 vluchten in 5297 uren, waarin een afstand werd afgelegd van 858.358 K.M. (gelijkstaande met 21 maal den aardomtrek). De totaal afstand, die de K. N. I. L. M. sinds het begin van haar exploitatie tot 1 Januari 1933 aflegde is 3.130.398 K.M. (of bijna 80 maal den aardbol rond).

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. Couperus, leeraar M.O., Frederik Hendriklaan 112, Den Haag; A. J. Heymans, leeraar M.O., Acaciastraat 58, Den Haag; mej. J. A. Ch. M. Mako, leerares M.O., Weerstraat 3, Tiel; ds. O. D. Bleeker, predikant bij de protestantsche gemeente in N.-I., Edam.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

G. A. Arendonk, mulo-onderwijzer, Derdekade 108, Gouda; H. Bruinink, hoofdagent 2e kl. bij de alg. politie te Soerabaja, Meermanstraat 57b, Rotterdam; ds. A. C. Christoffels, pred. bij de prot. gemeente te Bandoeng, Gezichtslaan 93, Bilthoven; A. E. B. Lechner, directeur 2e kl. bij de strafgevangenis en huis van bewaring te Kediri, p.a. J. Dekker, Nieuwe Bussumschew. 109, Huizen (N.-H.); S. W. Baints, commissaris van politie 2e kl. bij de algemeene politie te Semarang, p.a. mevr. van Hilt, Valeriusstraat 138, Amsterdam; mej. F. Rijkschroeff, 1e. klerk bij het dep. van Justitie, Perenstraat 94, Den Haag; G. J. Das, hoofdonderwijzer bij het O.W.L.O., p.a. v. Westerloo, Regentesselaan 7, Den Haag; J. C. Wiggelinkhuijzen, controleur 2e kl. bij den post- telegraaf- en telefoondienst, p.a. T. F. A. Westerveld, Lange Smeestraat 39, Utrecht; D. den Hartogh, waarn. inspecteur van Financiën, p.a. G. den Hartogh, Bentinckstraat 115, Den Haag; A. Agema, onderbaas bij het marine-etablissement te Soerabaja, Weezenstraat 66, Den Helder.

Met Pensioen.

F. A. Palm, luit.-kol. inf., Ieplaan 191, Den Haag; G. Mulder, dir. off. v. gez. 1e kl., hotel Vlietlaan, Bussum; W. Bloemsma, onder-luit. inf., Jacob Marisstraat 56, Huizum; G. Th. Slothouber, kol. art., Willemsparkweg 51, Amsterdam; D. A. M. Q. Boeije, kol. inf., Frankenslag 144, Den Haag; L. T. van Sluis, o.-luit. mil. adm., Augustijnenstraat 16, Nijmegen; A. E. van Eijsden, o.-luit. mil. adm. Parkweg 2, Nijmegen; S. C. Plantenga, luit.-kol. inf., Stadhouderslaan 44, Den Haag; M. H. A. Sitsen, kap. inf., Binckhorstlaan 157E, Den Haag; S. M. Eerstman, off. v. gez. 1e kl., Marialaan 3, Voorburg; K. J. C. Beckman, kap. inf., Fred. Hendriklaan 10, Oegstgeest.

A. van der Stoep, hoofdcommies bij den P.T.T.-dienst, 1e Middellandstraat 8/II, Rotterdam; C. C. Ouwerling, resident van Ternate (Gouvernement der Molukken), Prins Willemstraat 27, Scheveningen; B. Koopmans, fgd. controleur bij het Binnenlandsch Bestuur met rang en titel van assistent-resident, Begoniastraat 66, Hilversum; P. C. Topsvoort, wnd. hoofd-commissaris bij de algemeene politie, Franklinstraat 120, Den Haag.

E. Snellen, gewezen directeur van den Landbouw in Suriname, Klein Ginkel, Leersum.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN: *DER SIEGER*

In de hoofdrollen: Hans Kühnert: Hans Albers; Helene: Kaethe von Nagy.

Onvermoeid, onophoudelijk tikken de tandraderen, rollen de witte papieren strooken in de groote Morse-zaal van het telegraafkantoor eener wereldstad. Koortsachtig werken de telegrafisten....

De bureauchef verschijnt en verzoekt Hans voor hem 50 sigaretten à 5 pfennig te halen. Daar er dien dag paardenrennen worden gehouden, heerscht er in den sigarenwinkel, dien hij betreedt, groote drukte. De races zullen direct beginnen en nog steeds neemt de bookmaker in den sigarenwinkel, die telefonisch met de renbaan verbonden is, weddenschappen aan. De winkel is vol menschen. Hans baant zich een weg naar de toonbank, roept „50 à 5" en bedoelt cigaretten te koopen. „50 op 5!" herhaalt de bookmaker, neemt het geld en overhandigt Hans een wedbriefje. Hans protesteert, een hevige ruzie ontstaat, reeds vliegen harde voorwerpen door de lucht als de telefoon ratelt: „5 heeft gewonnen!"..... waarop Hans stralend 900 mark in ontvangst neemt.

Onvervaard rijdt hij attaque en heeft succes. De schoone onbekende onthult zich als Helene Ponta, de dochter van een New Yorkschen bankier, die met vader en verloofde, mr. Hunter, tijdelijk in Europa vertoeft. Men maakt met elkaar kennis en Hans noodigt Helene uit, om denzelfden avond met hem in „Perroquet", het mondainste restaurant van de stad, te soupeeren. Helene zegt niet neen, want de koene „Draufgänger" bevalt haar eigenlijk veel beter dan haar verloofde, die slechts voor ijshockey en bridge belangstelling heeft.

Helene ontmoet hem weer, niets vermoedend en gelukkig glijdt zij in zijn armen rustend over het parket. Hij moet aan haar tafeltje blijven zitten en nu hoort zij van den directeur, dat hij een gigolo is. Verontwaardigd en gekrenkt werpt zij hem verachtelijk een paar bankbiljetten toe en gaat naar haar verloofde, die aan de bridgetafel zit. Hans is nu weer tot zichzelf gekomen en heeft zijn zelfverzekerdheid teruggewonnen. Hij stuurt Helene bloemen ten afscheid en wordt telefonist in „Atlantic". Een schoone droom is ten einde.

Maar Helene kan haar vriend van de renbaan niet vergeten.

Als zoo'n allerliefst schepseltje roept, kan Hans geen weerstand bieden. In zijn opwinding steekt hij het radiogram, dat de oude Ponta naar New York verzonden wil hebben, in zijn broekzak en suist met Helene in een auto de wereld in. Hij zal met haar naar het zonnige zuiden vluchten. Het kostbare collier, het verlovingsgeschenk, moet daarvoor te gelde worden gemaakt. Maar dat wil Hans niet; hij wil zich niet door de geliefde vrouw laten onderhouden. En weer is het geluk hem gunstig. De omstandigheid, dat Hans het telegram van den ouden Ponta niet heeft afgezonden, redt het vermogen van den bankier. Na een wilde jacht door straten en huizen heeft Ponta eindelijk Hans gevangen.... om hem te danken en tot compagnon te maken. Nu is de weg naar het geluk vrij! Hunter wint den hockeywedstrijd, maar moet in de liefde het veld ruimen. Een ander heeft hem gedwongen den terugtocht te blazen.

Mutatiestaat van 15 tot 22 Februari '33

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
Mr. A. S. de Leeuw, Amsterdam-C., Kerkstr. 105B.	Eigen aanmelding.
Mevrouw T. Breet, Hilversum, Eikenlaan 28.	Mevrouw Haak Bastiaanse te Hilversum.
Ir. E. J. Kempees, Arnhem, v. Ruysdaelstraat 7.	Penningmeester van de afd. Arnhem.
Dr. W. G. Röhm, Scheikundige a.d. Potaschraffinaderij te Bergen-op-Zoom, Wester-Boulevard 6.	Het Afdeelingsbestuur te Bergen-op-Zoom.
W. Bliek, Directeur der Radio-Centrale te Bergen-op-Zoom.	Het Afdeelingsbestuur te Bergen-op-Zoom.

R. I. P.

E. A. E. Kalshoven, Oud-Secretaris Dep. van Onderwijs en Eeredienst in O.-I., Den Haag, Reinkenstraat 2E.

Adresveranderingen:

L. Th. J. Koremans, Oud-Kapitein N.I.L., Den Haag, van: Beeklaan 341, naar: Druivenstraat 11.
F. A. E. Laceulle, Oud-Resident, Den Haag, van: Vivienstr. 98, naar: Groot Hertoginnelaan 116.
C. C. Ouwerling, Oud-Resident, van: Ternate, naar: Scheveningen, Prins Willemstraat 27.
W. Chr. Mulock Houwer, van: s.f. „Seloredjo" Djombang, naar: Den Haag, Snelliusstr. 64.
S. Kortleven, Controleur B.B., van: Maassluis, naar: Makasser, p.a. Gouvernementskantoor.
Dr. L. Adam, Ass.-Resident, belast m.h. Kantoor v.d. Volkstelling, Batavia-C., thans: Soendaweg 15.
Mr. A. Verheul, Fg. Controleur B.B., thans: te Pontianak.